Babnen

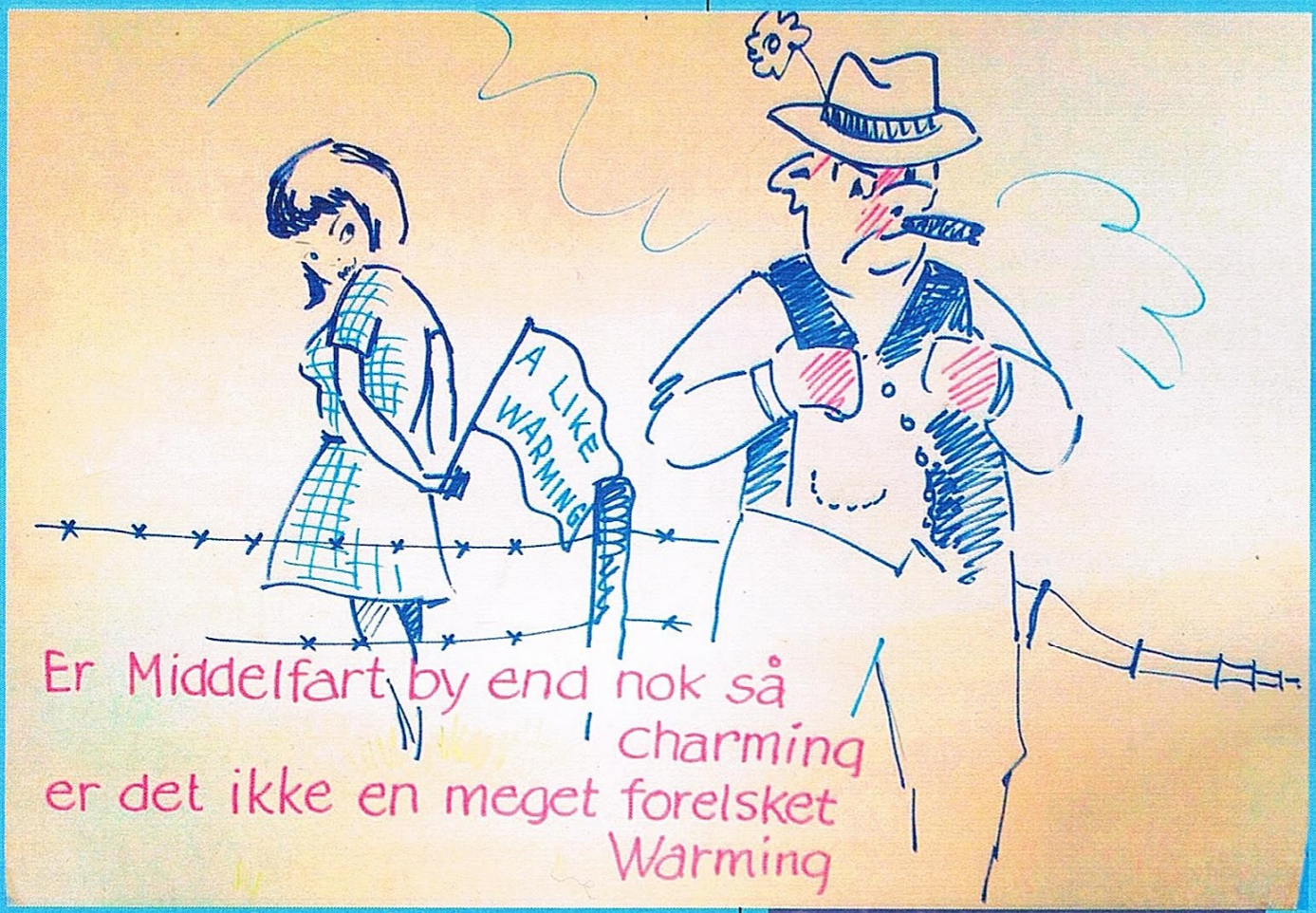

Sognerådsformand Aage Warming kæmpede for at bevare Vejlby-Strib kommune, men måtte til sidst overgive sig til Middelfart, da Middelfart storkommune blev en realitet i 1970. (Tegneren er ukendt, udlånt af familien) Side 26.

Lokalhistorie fra Vejlby-Strib

NR. 1 – FEBRUAR 2014

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

Formand: Skjold Christensen,
Vejlbyvej 2E, Vejlby.
Tlf. 51 95 87 17
skjold.christensen@hotmail.com

Næstformand: Børge Jeppesen,
Kåsvænget 37, Strib.
Tlf. 64 40 13 43
boerge.jeppesen@stribnet.dk

Sekretær: Johannes Gregersen,
Tangmosen 2, Strib.
Tlf. 21 39 32 75
gregersen@strib.dk

Kasserer: Annette Radoor
Røjle Bygade 49
Tlf. 64 40 28 36
annettebargmann@hotmail.com

Verner Sørensen,
Sofiendalvej 13, Strib.
Tlf. 64 40 25 04
vso@stofanet.dk

Hvordan bliver man medlem?
Ring/mail til et bestyrelsesmedlem.
Kontingent: 45 kr. for enkeltmedlemmer uden postforsendelse og 70 kr. for par med postforsendelse
Medlemmerne får Bavnen to gange årligt og kan deltage i foreningens møder og udflugter.

Nyttige adresser/links:
Lokalhistorisk arkiv for Strib-Røjleskov sogn
Ligger på første sal på Biblioteket i Strib.
www.striib.dk
Historiens Hus, Algade 8, Middelfart
www.middelfart-museum.dk

Bavnen

Udgivet af
Vejlby- Strib Lokalhistoriske Forening
Nr. 1 2014

INDHOLD:

Kære læser	**1**
Da revyen kom til byen	**2**
Mordet på Inger i Vejlby	**13**
Du skal ikke stjæle	**16**
Da Aulby blev landsby	**18**
Aulby fra tidernes morgen	**24**
Aage Warmings kamp for selvstændigheden	**26**

HOLDET:

Redaktion: Poul Christensen
Skovlunden 69, Strib
Tlf. 21 24 68 20 – poulc@stribnet.dk

Sats/layout: Jens Ulrik Thomsen

Korrektur: Uwe Clausen og Kaj Henningsen

Distribution: Annette Radoor, Børge Jeppesen, Ketty Hansen, Skjold Christensen, Finn Fauk og Jørgen Lundsgaard

Tryk: MultiService Kopi & Tryk I/S
ISSN 0906-5008
Næste nummer – august 2014
Deadline 15. juni 2014

Kære læser

I 1979 var der premiere på Strib Revyen, og så blev der ellers grint godt igennem mange aftener op gennem 1980'erne i forsamlingshuset i Strib. En stor skare ildsjæle og glade amatører fik det hele til at fungere. Charlotte Hechmann Andersen og Uwe Clausen fortæller.

En oktoberaften i 1948 blev 10-årige Inger myrdet i Vejlby. Den rystende udåd fik Annette Bargmann Radoor fortalt, når hun med sine forældre besøgte gravstedet på Vejlby Kirkegård. Hun har også fortalt den videre til sine børn. Nu har hun sat sig for at finde ud af, hvad der egentlig skete.

Et gammelt billede dukkede op på et loft i Røjle. Husejeren, Villy Glesner, undrede sig over, hvad det var. Vi opklarer mysteriet.

For mindre end et år siden afsluttede Odense Bys Museer udgravninger ved den ny Aulbyfrakørsel på motorvejen. Arkæologerne kan nu påvise, at landsbyen Aulby blev grundlagt for ca. 1300 år siden, og at der har været menneskelig aktivitet i område langt tilbage i oldtiden. Lederne af udgravningerne beretter.

Hvad ved vi i dag om Aulby? Vi har samlet den kendte viden – og et par myter – om landsbyen.

Aage Warming var som sognerådsformand inderligt imod, at Vejlby-Strib Kommune skulle sammenlægges med Middelfart, da der kom kommunesammenlægning på dagsordenen i 1960'erne. Historien om sammenlægningen er i høj grad skrevet af "sejrherren", borgmester Herman Jensen, Middelfart. Ole Holm Madsen har undersøgt Aage Warmings rolle.

Poul

Efterlysninger

Billeshave husmandsstederne:

Sidst i 1920'erne blev der oprettet en del husmandssteder på Billeshaves jorde. Har du gamle billeder af bygninger, stalde, inventar, personer. Tegninger af bygninger. Beskrivelser af livet på de små landbrug. Så kontakt Poul.

Røjle Mejeris sidste formænd:

Jeg er næsten færdig med historien om Røjle Mejeri i 97 år. Den sidste protokol kan ikke findes. Derfor mangler jeg oplysninger om, hvornår de sidste formænd fungerede. Michael Petersen, Christiansdal, blev formand i 1946. Niels Byskov Ovesen, Staurby, afløste ham. Hvornår? Erik Jensen, Vejlby Mark, blev den sidste formand. Hvornår blev han formand? Mejeriet lukkede i 1982.

Poul

Opkrævning 2014

Sammen med Bavnen følger en faktura. Medlemmer, der ikke har netbank, kan betale til kassereren, Annette Radoor, Røjle Bygade 49, eller et bestyrelsesmedlem. Eller få din bank til at overføre beløbet, men det koster et gebyr.

Når du betaler, så **husk at opgive fakturanummer og betale senest 20. februar 2014.**

Da revyen kom til byen

Der blev grint godt igennem mange aftener op gennem 1980'erne, da Strib Amatørerne tog gode borgere og lokale fænomener under kærlig behandling. En skare af glade amatører fik revyerne til at løbe af stablen – på, bag og foran scenen.

Af Charlotte Hechmann Andersen og Uwe Clausen

De fleste på holdet 1980: Bagerste række fra venstre: Olav Jonassen (Jonas), Jane Knudsen, Bjarne Knudsen, Charlotte H. Andersen (foto indsat), Sigrid Diness, Ole Østergaard, Bente Jørgensen (Mochau), Bent Petersen (Køl), Morten H. Andersen og Uwe Clausen. Mellemste række: Carsten Minds, Ejvind Corneliussen, Susanne Larsen, Anne Grethe Jørgensen og Jane Jonassen. Forreste række: Ketty Jeppesen, Lau Larsen, Gustav Bering (Gutter), Flemming Jensen og Niels Bjerregaard. (Foto: Privat)

I slutningen af 70'erne sum-mede Strib af aktivitet. Årets højdepunkt var den årlige Strib Festival, og folk strøm-mede til fra begge sider af Lillebælt. Tanken om at lave en revy i forbindelse med festivalen opstod og blev virkelighed i 1979, da Charlotte Hechmann Andersen kontaktede Olav Jonassen (Jonas), der havde revyerfaring, samt Uwe Clausen og Preben Friis. De blev bedt om at skrive revyens tekster.

Bent Petersen (Bent Køl) fik til opgave at samle et hold af entusiastiske mennesker, der ville bruge deres fritid på opgaven. Det lykkedes, og allerede tidligt begyndte tekstforfatterne deres arbejde. Det blev til hele 20 numre. Revyen løb af stablen sidst i juli, og her lød det bl.a. til melodien "Lundeborghymnen" fremført af Jonas.

Er du turist og har du sovs på kinden,
ska' du ta' te' Strib og ta' det let. Her er
læ for blæst af vestenvinden,
det er her hvor vejen ender blindt.
Her er festival, her er svømmehal,
her er kunst og ost, her er vand og post.
Er du turist og har du sovs på kinden,
ska' du ta' te' Strib og ta' det let.

Teksten var en kommentar til Strib Handels- og Håndværkerforenings kampagne, Ta' te' Strib, for at trække flere mennesker til byen, der manglede en rigtig turistattraktion. Samtidig var der et hip til Middelfart, "den evige rival" på melodien "Venner se på Danmarks kort":

Ta' te' Striv for her er rart,
sådan lyder vores motto,
men nu starter vi et lotto
finder et til Miielfart,
Sel' om Striv er helt vor egen,
ligger Miielfart i vejen,
de bør ha' et slogan snart.
Forslag: t'osse te' Miielfart.

Et stort hold bag

Revyholdet bestod af Gutter, Helle Bering, Niels Bjerregaard, Ejvind Corneliussen, Jørgen Havndrup, Karin Dahlberg, Ketty Jeppesen, Bente Mochau, Jane Jonassen og Bent Køl samt dansepigerne Anne Grethe, Helle, Susanne, Bibi, Lotte og Louise.

Teksterne var af Jonas, Charlotte H. Andersen og Uwe Clausen.
Susanne Bering akkompagnerede, Birte Rehr sad i sufflørkassen, sminkøse var Grethe Ballisager. For det tekniske stod Vagn Callesen og Erling Boesen. Det hele blev instrueret af Otto Ballisager. Revydirektør var Bent Køl, der bød velkommen i smoking og høj hat.
Det var et serveringsteater og publikum sad ved små borde og spiste. Maden fik man ude fra. Det hele foregik i Strib Idrætshal, det nuværende Strib Forsamlingshus. Det var varmt det år, og der var kun en enkelt ventilator. De optrædende og publikum følte sig som i en sauna, men selvom forholdene var primitive tog man det let.
Der var godmodige nålestik til de lokale beboere, der havde gjort sig særlig bemærket, deriblandt naturligvis de handlende: En lidt sur udseende slagter, en foretagsom møbelhandler, en musicerende elektriker og en kunstinteresseret boghandler. Sketchen "Sladrebænken" fremført af Gutter og Niels Bjerregaard:

A: Nu skal byens handlende osse ha' hver deres slogan. Hvad mener du om slagter Harald: smil til Harald, og han smiler til dig.

B: Ja og Vagn Thomsen: er du øm i numsen, sæt dig i en lavprisstol fra Thomsen.

A: Og Helge Borre: et hjem uden lamper fra Borre, er som messingsuppe uden porre.

B: her er én til boghandleren: vi har eneret til julens mærker og får det snart på Williams værker.

Revyen blev en succes. *Elbobladet* skrev bl.a.: "Netop sådan skal en lokal-revy skæres. Ta' te' Strib, hvor et hold amatører har distanceret de professionelle revyskrivere, som stadig tror, de kan klare sig på rutinen". Sagen var, at man det år havde sat en revy op med professionelle skuespillere i Palads-Teatret i Fredericia. Revyfolkene var naturligvis glade for succesen, men der blev dryppet malurt i bægeret, da det viste sig, at revyen gav en større underskud. Det blev dog dækket af Strib Festival. Men hvad nu? Skulle man fortsætte, eller var det en éngangsforestilling? Foreningen Strib Amatørerne blev stiftet. Formand blev Bent Køl, og så blev det heldigvis besluttet at sætte en ny revy op det kommende år.

Niels Bjerregaard og Gutter på sladrebænken. (Foto: Uwe Clausen)

At more og fordøje

Revyen 1980 med undertitlen "at more og fordøje" startede med et filmindslag. Lillebæltsbroen var filmet fra luften underlagt musikken fra DR-serien "En by i provinsen". Man ser derefter skuespillerne blive samlet op af en bus og kørt til Strib Idrætshal. Filmen slutter, og de medvirkende marcherer ind i hallen syngende på melodien "Here we are again"

Fart på hildemænd, Strib-revy igen
med lidt glimt fra året, som der svandt hen.
Lidt lokale hip fra det kære Strib
får I nu, det bli'r nok det glade pip.
Men hvad end der hænder, la'r vi tæppet gå
Vel mødt kære venner, gid I det sjovt må få!

Nye skuespillere dette år var Flemming Jensen og Lau Larsen. Sigrid Diness sad ved klaveret og Jonas instruerede. Balletten blev ledet af Mette Møbjerg og Britta Vor-re. Scenografer var Ole Østergaard og Bent Seslef og for det tekniske stod Carsten Minds og Bjarne Knudsen.
I køkkenet styrede Augusta Jensen slagets gang, og maden blev serveret af Strib-revyens tjenerkorps anført af Johs. Steengaard.

Også dengang rasede tilbudsfeberen, som her i sketchen "På Tilbu'" fremført af Bente Mochau:

Nu, da jeg var nede i den ende af Vestergade, kom jeg i tanke om, at jeg skulle ha' sendt et telegram til faster Mette i Århus, der fylder 90, så jeg traskede ind til post-damen.
"Ska' det være festblanket eller almindelig", spurgte hun.
"Du har vel ikke no'en på tilbu'", spurgte jeg.
Da holdt hun op med at snakke og blev helt forkert i ansigtet.

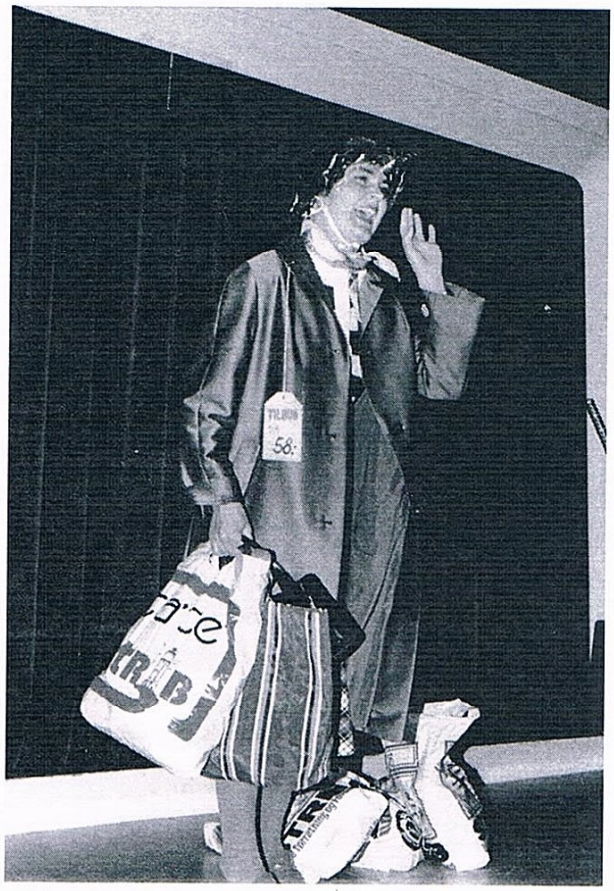

Bente Mochau ramt af tilbudsfeber. (Foto: Uwe Clausen)

Madsen er blevet lidt tunghør med årene. Han har osse trængt til nye batterier i sit høreapparat det sidste halve år. Men han bli'r nødt at vente – til de er på tilbu'...
Men denne gang går jeg selv hen og køber dem hos Svend Aage. Sidst jeg sendte Madsen efter batterier, kom de min salighed med et nyt farve-tv.

På den tid skulle alle have brændeovn, hvilket ikke var uden problemer, som det fremgår i sketchen "På brændepunktet" fremført af Ejvind Corneliussen på melodien "Først en halv time":

Men så'n fyr vil ha' no'et og spis,
for alt i verden har sin pris,
så vi måtte ud og samle alting sammen,
vi sku' find' træ og skidt,
I går røg vores nye havestakit.
Der er løbesod på gullet,
og vort tæp' er blev'n hullet.
Det er så hyggelig med en brændeovn.

Og det viste sig, at succesen var hjemme igen. Vil man have barometerstanden fra lavtryk til højtryk, så er Strib revyen nok det mest probate middel for tiden (Elbobladet). ...dygtig og elegant og på så charmerende måde, at også revyens "ofre" må le med. (Middelfart Venstreblad).
Det år var Uwe Clausen sat til at holde styr på økonomien. Det blev i modsætning til 1979 til et betragteligt overskud. Så var der ligesom rådet bod på forrige års tab.

Ejvind Corneliussen synger om brændeovnenes velsignelse. (Foto: Uwe Clausen)

Run på billetterne

Der var run på billetter til revyen 1981, de blev solgt på rekordtid. Det år opførtes revyen en uge før festivalen 23.-26. juli. Denne gang instruerede Otto Ballisager de sædvanlige skuespillere, akkompagneret af Helene Frank. Scenemester var Morten H. Andersen. Ny med scenografien var John Høj og suffløse var det år Jane Knudsen.
Der var hip til et lokalt flaskeglad postbud i skikkelse af Gutter, i sketchen "Flaske-posten":

I min fritid hygger jeg mig med at opdrætte brevduer. Jeg er ved at forsøge en krydsning af stuefugle og brevduer. Foreløbig hat jeg fået en krydsning mellem en undulat og en brevdue – det blev til en POSTULAT (tager en slurk af flasken).
I min fritid er jeg osse sommetider opråber til banko torsdag i Strib Idrætshal.

Jeg er meget populær (tager en slurk) – det er ikke det rene postevand – jo, jeg er meget populær, når jeg råber numrene op – af gammel vane tager jeg brikkerne i nummerorden, så det varer ikke længe, før nogen råber FRANKO. Og hvis der er for megen uro, råber jeg bare – så skal vi ha' ro' – GIRO!
Vi har lige fået nye møbler i Strib postterminal – de har osse længe trængt til nye møbler. Før styrtede vi rundt imellem hinanden med ekspresbreve, blanketter og stempler – én råbte post og en anden råbte KOM POST – ja, man ku' blive helt forpustet – men så var der som regel en venlig sjæl, der spurgte: ka' du få luft post?

Og pressen skrev: De søde balletpiger tager pusten fra publikum... Personerne er de samme, men teksterne og omgivelserne er langt bedre – kan det overhovedet blive bedre? (Fredericia Dagblad).

Gøgl mellem retterne

I de kommende år blev Stribrevyen en begivenhed, folk så frem til. Der var lange køer, når billetsalget blev åbnet hos Strib Boghandel, og ikke alle var heldige at få adgang til revyløjerne. I 1982 var årets revy "en blandet sommercocktail, mixed og tilberedt af modige, festlige, gale, almindelige, dansende, tekniske, syngende, hviskende, malende og spillende amatører", stod der i programmet, og serveringen var lagt i hænderne på Strib Amatørernes Tjenerkorps – SAT – under ledelse af overtjener Johs. Steengaard.
En tidligere tjener, Søren Hechmann Andersen fortæller om tjenerkorpset: "I 1980 blev der dannet et tjenerkorps under ledelse af Johs. Steengaard. Han ville gerne, at der blev lidt stil over serveringen og udnævnte sig selv til overtjener. Vi mødte i mørke bukser og hvid skjorte og blev synede, inden vi gik i gang. Pigerne var i hvide bluser, sorte nederdele og hvide serveringsforklæder.
På et vink fra overtjeneren åbnedes fløjdørene til salen og ind kom hele korpset med forretten, mens musikken intonerede. Fint skulle det være, men det blev lidt stift for os frivillige tjenere. Så vi begyndte at lave lidt sjov med publikum og overtjeneren. En gang kom vi ind i salen med forretten højt i venstre hånd og marcherede gennem salen

og ud i skuespillernes garderobe. Publikum skreg af grin, men det gjorde overtjeneren ikke!
Og så var der alle de små gags, vi fandt på. En gæst ønskede et askebæger, og resolut tog tjeneren en sko af og anbragte den på bordkanten, mens han hentede et rigtigt askebæger.
Den daværende borgmester havde åbenbart nølet for længe med at bestille en ny snaps, og det fik en tjener til at røre rundt i hans halve snaps med en teske med bemærkningen: "Vi kan jo ikke have, at den står og trækker skind".
Når gæsterne på utallige opfordringer alligevel ikke ville gå hjem, havde vi et trick med at begynde at rive papirdugen af i små stykker fra den ene ende af bordet. Når vi nåede til de natteglade gæster, fattede de endelig alvoren i vor henstilling.

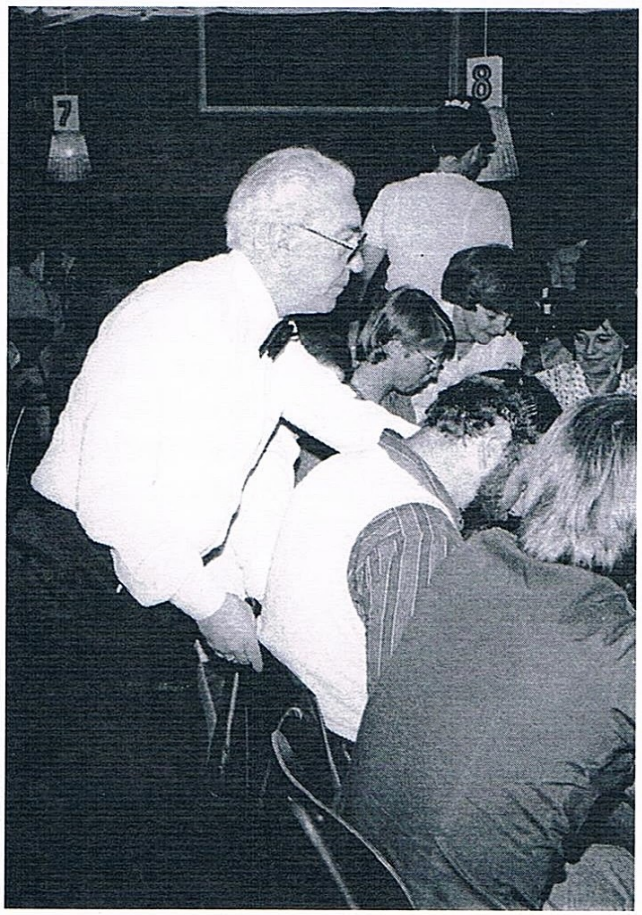

Johannes Steengaard som overtjener i 1982. (Foto: Hans Henrik Brandt)

Et par år lavede vi efter revyen en tjenerrevy, hvor vi byttede roller. Tjenerne skrev teksten og optrådte på scenen. Skuespillerne og køkkenpersonalet var vort publikum. Vi travesterede revyens tekster og parodierede skuespillerne. I det lukkede selskab af gode venner kunne vi jo tillade os alt, og det blev vanvittigt morsomt".

Farvel til et dagblad

1982 var det år, hvor sort arbejde var en varm kartoffel, og amatørernes bud var et par måneskinsarbejdere, alias Ejvind og Jonas, der var ganske klar over deres lyssky forehavende, når de sang på melodien fra "En søndag på Amager":

Vi står her i måneskin, gør mig og så Finn.
Vi lusker fra skatten og fusker om natten
med hammer og pind – i måneskin.

Det var også det år, hvor Strib fik sin første lyskurv i Vestergade. Den blev indviet under stor opmærksomhed. Revyen fejrede begivenheden med indslaget "Der er lys i lygten", som ender med et kæmpebrag, da bybusserne 401 og 402 ramler sammen i krydset.
Samme år måtte det nye Middelfart Folkeblad dreje nøglen efter en kort og stormfuld levetid. Det hedengangne blad, også kaldt "servietten", fik i revyen sin helt specielle svanesang, fremført af Ketty Jeppesen til melodien "Køb blomster, køb blomster":

Ejvind Corneliussen og Jonas som måneskinsarbejdere. (Foto: Hans Henrik Brandt

Den kom på gaden – her sidste år,
flot var fasajen – så det forslår.
Inde i Mijelfart slog den sig ned,
sikke en opstart, den rev os med.
Je blev avisbu'- det tegnede godt,
grunker te mig du, sikke noet snot.
Je tramped pedalen dag efter dag,
frem mod finalen – sled på min bag.
Et dagblad, et dagblad, en døgnflue sød,
først var den blålig , så ble den rød.
Et dagblad, et dagblad, en døgnflue sød,
Så ble den rød. Ja - nu er den død.

Revyholdet var stort set det samme som de foregående år. Strib Amatørerne solede sig i endnu en succes. Tekstforfattere var: Charlotte H. Andersen, Gunvad Hansen og Jonas, som også instruerede. Revykapellet bestod af Kent Rasmussen, Susanne Bering, Helge Borre og Birger Jensen.
I øvrigt blev det besluttet, at Strib Revyen skulle holde flyttedag fra juli til juni. Årsagen var, at revyen lå midt i sommerferie, hvor mange gerne ville være sammen med familien.

Flere forestillinger

Den femte Strib Revy "Hallo, Hallo" blev derfor opført to gange i løbet af sommeren – først i juni og senere ved to ekstraforestillinger i august, stadig i tæt samarbejde med Strib Festival.

Også denne gang i 1983 fik revyen mange anmelderroser. Således skrev pressen: "at der dette år er mere brod i teksterne, og at der by-des på mange rammende indslag". F.eks. sketchen "Frugtboden" om lærer Kjærsig, der tjente en god klatskilling på at sælge frugt og grønt af egen avl fra en bod på Røjle Mosevej. Ligeledes skal fremhæves indslaget om Fyns Trafikforvirring samt en parodi på daværende vice-borgmester Birgit Jensen. En af revyens træffere var en satire over dillen med mærkevarer, fremført af Ejvind Corneliussen og Jane Jonassen med kor, til melodien "En lille bly viol":

Alle drenge går og drømmer om en modesag som MIG,
skoo-bee-lee-doo-bee-dum,
for på tøjet man bedømmer, om man er en lækker steg,
skoo-bee-lee-doo-bee-dum.

Jeg går kun i modemærker, dem fra Søs og Ib,
det min sel'tillid forstærket, for je bor i Strib.
Alle drenge går og drømmer om en modesag som mig.

Et vendepunkt

Året efter i 1984 trak Strib Revyen i "Stads og Striber", og her kom et vendepunkt i revyens ellers så glorværdige historie. Revyen blev ingen publikumsmagnet. Tværtimod kneb det gevaldigt med billetsalget, og ud af i alt fem forestillinger var kun to udsolgt. Salget var så sløjt, at den sidste forestilling blev aflyst. Stribonitterne – og måske hele revyholdet – var blevet revytrætte! Men de, der så "Stads og Striber", gik ikke skuffede hjem, for der var trods alt flere indslag med både saft og kraft. Det år var det store samtaleemne forholdene på Psykiatrisk Hospital i Middelfart, hvor der ifølge visse frokostblade blev taget meget håndfast fat på patienterne.
I nummeret "Cuckoos Nest" var Gutter og Jonas på scenen, og de mindedes de gode gamle dage, hvor plejerne havde næsten frie tøjler. På melodien "Hvor skoven dog er frisk og stor" sang de:

I gamle dage var der rart,
kuk kuk gak gak faldera,
på Psykisk her i Middelfart
kuk kuk gak gak faldera
da kunne man en skalle gi'
og den var ganske ris'ko fri,
kuk kuk gak gak faldera
kuk kuk gak gak faldera.

Søren H. Andersen, Charlotte H. Andersen (revydirektør), Ejvind Corneliussen, Otto Ballisager og Jonas havde skrevet teksterne, og revykapellets besætning var: Sigrid Diness, Chr. Klemmensen og Mogens Haltou. I alt var 60 personer involveret i revyen, heraf ni skuespillere.
Publikumssvigt eller ej. Revyen var der, ifølge pålidelige kilder, intet at udsætte på, men Strib Amatørerne undrede sig såre over den manglende succes.

Ejvind Corneliussen interviewer Otto Ballisager i sketchen "En stribe i byen" i 1984. Foto: Udlånt af Jonas

Den omvendte verden

Revyholdet var dog ikke sådan at slå ud. Revy nummer syv "Halløjsa" i 1985 havde Ole Risak som instruktør. Foruden Charlotte H. Andersen, Ejvind Corneliussen og Jonas var Kate Holmgaard og Niels

Juel Mathiesen i tekstteamet. Det år var der kun fem skuespillere på scenen, to kvinder og tre mænd: Kate Holmgaard, Gutter, Ejvind Corneliussen og Jonas samt Strib Balletten. Et stærkt nummer var "Under-livreddere", en forrygende tekst om tre rugefædre, der vender op og ned på naturens orden, men som dog til sidst på resignere og erkende, at kvinder er bedst til at føde børn. De optrædende Ejvind Corneliussen, Gutter og Jonas sang til melodien "Barnetro":

Vi er blot gravide mænd,
mon I alle tror på den,
her til slut, vi gerne vil fortælle jer,
vi har fyldt jer helt med løgn,
af cigaren var kun røg'n,
for vi er kun tre små mænd
der ikke er:
Rugemor, rugemor,
i kvindens mave barnet stadig gror!

Revykavalkade

Året 1985 var til gengæld ingen fuldtræffer for Strib Revyen. Det var op ad bakke, og det kneb gevaldigt med at få økonomien til at hænge sammen. I 1986 gik Strib Amatørerne nye veje med en revykavalkade "Kafé Olé", sammensat af numre fra de foregående syv revyer. Revy kavalkaden blev spillet i juli som optakt til Strib Festival, og denne gang var der ikke "kun" serveringsteater, men også en bænkeradsforestilling med efterfølgende dans. De fleste af de gamle kendinge var på scenen, og det samme var den originale "verdensberømte" Strib Ballet.

Blandt de udvalgte numre var en tekst fra allerførste revy "En smagssag", og den handlede bl.a. om ostegrosserer Arne Schmidt Andersen, hundehømmer og saltvand i vandværksledningerne. Sangen blev første gang fremført i 1979 af Jørgen Havndrup og Ejvind Corneliussen. Sidstnævnte var også med her i 1986, dog sammen med Erik Hansen. Sangen gik på melo-dien "Stakkels Hanne":

Går du efter mælk og boller,
Udenfor butikken holder
Oste-Andersen med en gro'en
I Danablu og Mariboen.
Synet af det kan jeg bære, jamen,
lugten den er værre,
Osteskærer, Camenbæer,
lugten den er meget værre.

Revyen løb over scenen tre dage i juli, og publikum modtog den med stående ovationer. I 1987 besluttede Strib Amatørerne at holde en velfortjent revy-pause. Alle trængte til at hvile ørerne og samle sig omkring en ny revyrunde.

Reservat-indianerne

I 1988 barslede amatørerne så med revyen "Wigwam", som blev spillet i Strib Idrætshal tre dage i marts. I dagspressen blev det slået fast, at revyen havde haft godt af et års pusterum, og med høvdingen Jonas i spidsen hentede amatørerne nok en succes hjem.

Det var det år, da der blandt meget andet blev sat fokus på, at Strib, alias reservatet, nu mistede sit postnummer 5594 som blev til 5500 Middelfart, og at Vestergade blev foreslået som stillegade, skønt den med mange lukkede butikker allerede have været det i flere år. Det

Susanne, Anne Grethe, Helle, Lotte, Berit og Bibi som can-can piger med sus i skørtet skabte fest og farve. Foto:Uwe Clausen

var igen gamle kendinge, der dels skrev revyteksterne, dels var på scenen og var med i revykapellet.

1989 blev afslutningen på en lang og traditionsrig revyhistorie i Strib. I 10 år havde en flok entusiastiske stribonitter sat fokus på livet i det lille samfund – reservatet – med behørig skelen til storbroderen Middelfart. Der havde i årenes løb været op- og nedgangsture, men for Strib Amatørerne var det en æressag at være med til at præge Strib. Med et fejende punktum i forbindelse med Strib Festivals 25 års jubilæum i 1989 sagde Strib Amatørerne farvel til en begivenhedsrig periode. Det skete med kabaretten "Sommer i Tyrolerteltet" med ideoplæg af Uwe Clausen, Poul Skouenborg, Charlotte og Søren H. Andersen. Poul Asger Olsen var instruktør og kabaretkapellet bestod af Sigrid Diness og Elo Hansen. Skuespillerne var næsten alle gamle kendinge, og som sædvanlig var det Strib Amatørernes Tjenerskorps, der stod for serveringen af mad og drikke.

"Sommer i Tyrolerteltet" blev et foreløbigt punktum for et festligst indslag i Stribs foreningsliv. Men hvem ved – måske rejser revyen og Strib Amatørerne sig igen som fugl Fønix af asken efter en alt for lang "tornerosesøvn".

I februar 2014 er der udstilling om Stribrevyen på Rudbækshøj i Strib.

MEDVIRKENDE PÅ OG BAG SCENEN 1979-1989

Charlotte Hechmann Andersen, journalist
Morten Hechmann Andersen, gymnasieelev
Søren Hechmann Andersen, magister
Grethe Ballisager, damefrisør
Otto Ballisager, bankbetjent
Gustav Bering (Gutter), lærling
Helle Bering, skoleelev
Susanne Bering, sygehjælper
Niels Bjerregaard, vognmand
Erling Boesen, lærling
Helge Borre, elektriker
Vagn Callesen
Uwe Clausen, tæppehandler
Ejvind Corneliussen, kantinebestyrer
Karin Dahlberg, pædagog
Sigrid Diness, højskolelærer
Louise Drasbæk, skoleelev
Helene Frank, musiklærer
Preben Friis, redaktør
Mogens Haltou, kok
Elo Hansen, musiker
Erik Hansen
Gunvad Hansen, husmoder
Jørgen Havndrup, tømrer
Kate Holmgard, ejendomshandler
John Høj, arbejdsmand
Augusta Jensen, husmor
Birger Jensen, sælger
Flemming Jensen, tolder
Ketty Jeppesen, plejer
Jane Jonassen, lærer
Olav Jonassen (Jonas), højskolelærer
Anne Grethe Jørgensen
Bente Jørgensen (Mochau), sygehjælper
Karen Illum, bankassistent
Chr. Klemmensen, lærer
Niels Juel Mathiesen, driftschef
Bjarne Knudsen
Jane Knudsen, bankassistent

Jonas var en af de bærende kræfter. Her et af hans glansnumre som vært i Strib Kloak TV. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Lau Larsen, konsulent
Susanne Larsen, skoleelev
Carsten Minds, teknikumstuderende
Mette Møbjerg
Poul Asger Olsen, højskolelærer
Bent Petersen (Køl) køletekniker
Liselotte Petersen, skoleelev
Petterson, Bibi, skoleelev
Petterson, Berit, skoleelev
Kent Rasmussen, frisør
Birte Rehr, bankassistent
Ole Risak, højskolelærer
Bent Seslef
Poul Skouenborg, repræsentant
Bo Steengaard, boghandler
Johs. Steengaard, boghandler
Britta Vorre
Ole Østergaard, talepædagog

(Der kan have været flere medvirkende).

Mordet på Inger i Vejlby

En oktoberaften i 1948 myrdede gårdens karl den 10-årige Inger, da hun var på vej hjem fra et besøg på nabogården i Vejlby. Det rystede børn og voksne i hele sognet og ud over det ganske land. Graven på Vejlby Kirke er i dag sløjfet, men mange husker tragedien. Hvad skete der egentlig?

Af Annette Bargmann Radoor

Da vi var børn, kom vi ofte sammen med vores forældre på Vejlby kirkegård, hvor vores familiegravsted er. Far fortalte om sin skoleveninde Inger. Han viste os hendes gravsted og fortalte, at de havde gået sammen i Vejlby Skole. Inger blev kun 10 år – hun blev myrdet af en ung mand på 16 år. Jeg har fortalt historien videre til mine børn, når vi har stået ved hendes gravsted.

En dag var graven sløjfet – det er også mange år siden – men hvad skete der dengang? Et er at høre det fra dem, der oplevede det. Noget andet de faktiske kendsgerninger.

Så jeg tog på biblioteket for at se, hvad avisen skrev tilbage i 1948.

Inger kom ikke hjem

Den 10-årige Inger Andersen boede i Vejlby på en gård, den yngste af fem børn, sammen med sine forældre Aksel og Kathrine Andersen. Fredag den 15. oktober 1948 om aftenen var Inger gået ind til naboen Gustav Madsen. Her skulle hun sy dukketøj sammen med en 8-årig veninde. Hun havde fået at vide, at hun skulle være hjemme kl. 21, men hun var blevet lidt forsinket, så hun gik derfra kl. 21.05.

Mens Inger var sammen med veninden, var hendes mor til møde i missionshuset, og hendes far havde

Middelfart Vens

Numer 14 — Lørdag den 16. Oktober 1948

En rystende Udaad i Vejlby i Aftes

10-aarig Pige fundet skændet og myrdet faa Skridt fra sit Hjem - En 16-aarig Middelfart-Dreng, der er flygtet, anses for Morderen

Middelfart, Lørdag.

Et grufuldt Mord har i Aftes omkring ved 21-Tiden fundet Sted i Vejlby, hvor den 10aarige Inger, Datter af Gdr. Aksel Andersen, er blevet skændet og myrdet i en Frugtplantage ikke langt fra Hjemmet. Liget af den lille Pige blev fundet ved 2.15-Tiden i Nat, efter at Politiet siden Kl. 23 i Aftes har været i Gang med en omfattende Eftersøgning, i hvilken deltog det meste af Politistyrken fra Middelfart og fire af de dygtigste Hunde fra Middelfart Politihundeforvar tilbøjelig til at mene, at Pigen ikke er slaaet ned, men derimod kvalt, hvorpaa Morderen har baaret hende ad Stien over Marken til Frugtplantagen, hvor han har fuldført sin hæslige Forbrydelse. Det blodige Mærke i Panden stammer sikkert ikke fra en Hammer el. lign.

— Vi mener ikke, at det kan dreje sig om lang Tid, udtalte Poli-

Pige, et lyst og venligt lille Menneske, og meget tillidsfuld. Men hun var desuden meget opvakt, og det er ikke tænkeligt, at nogen skulde have kunnet lokke hende bort fra Hjemmet.

Hun var af den Slags Børn, sagde en anden af Beboerne i Vejlby, der paa Gaden kunde komme og slikke sin lille Haand i vor og fol-

Sådan så forsiden på Middelfart Venstreblad ud dagen efter mordet.

følt sig utilpas og var gået i seng. Da moderen kom hjem efter kl. 21, var Inger ikke kommet hjem. Moderen gik ned for at hente hende, men fik at vide, at det var noget siden, at Inger var gået. Kort efter begyndte forældrene og naboerne at lede efter hende, og ved 23-tiden besluttede man at ringe til overbetjent Hartung i Strib. Han alarmerede politiet i Middelfart, der rykkede ud med alt disponibelt mandskab samt fire schæferhunde, og det store eftersøgningsarbejde begyndte.
Schæferhunden "Anka", der tilhørte politibetjent Harry Engsbye, fik færten af et spor, der gik bag om Aksel Andersens gård og over marken til en frugtplantage, der lå 300 meter fra hjemmet, bag ved Brugsforeningen. Kl. 2.15 fandt man i æbleplantagen Ingers lig. Det var kastet ind under et af æbletræerne og var delvis skjult under træets grene, der var bøjet mod jorden af de mange æbler, som hang på dem.
Inger lå halvt sammenbøjet på siden. En del af tøjet var fjernet. Det stod klart, at man stod over for en uhyggelig forbrydelse. Pigen var død.

Tjenestekarlen var væk

Da eftersøgningen efter Inger startede, opdagede man, at tjenestekarlen på gården, den 16-årige Ove Pedersen, var forsvundet. Han havde været ansat hos dem siden november året før. Politiet fattede hurtigt mistanke mod ham, og eftersøgningen gik i gang.
Da der ikke rigtig var flere spor at følge om natten, valgte man at stoppe og starte næste formiddag kl. 10. Om natten satte man vagter rundt omkring, bl.a. ved stationerne. Politiet mente, at der ikke ville gå lang tid, før de fandt den unge mand, som de ikke mente havde penge eller fødevarer med sig.
Tjenestekarlen var noget indesluttet af natur og havde ingen kammerater, men man havde ikke noget dårligt indtryk af ham. Han havde haft forskellige bypladser, hvor han havde været flink, opvakt og pålidelig. Han havde været i krise den sidste tid på grund af nogle forhold i familien.
Folk i Vejlby og omegn var rystede over forbrydelsen. Inger var en lille yndig og venlig pige. Hvordan kunne så noget dog ske i et lille samfund?

Billedet af Inger i Middelfart Venstreblad.

Gal på hende

Lørdag eftermiddag blev Ove Pedersen anholdt på Staurby mark. En tjenestekarl fra Christiansdal havde genkendt ham, da han kom luskende langs med banelinjen, og han pågreb ham. Ove Pedersen havde overnattet i en halmstak og var stærkt forkommen.
Ved ankomsten til Middelfart politistation tilstod Ove Pedersen. Under grundlovsforhøret gentog han sin tilståelse. Han gjorde et forkomment indtryk. Der var overhovedet ikke tale om sindsbevægelse hos ham. Han efterlod kun et indtryk af

stupiditet og indskrænkethed, som aviserne skrev.
Han forklarede, at han under aftensmaden var kommet i tanke om, at han ville slå Inger ihjel, fordi han var gal på hende. Hun var slem til at drille, og hun sagde altid, at han fortalte hendes kammerater, hvor hun gemte sig, når de legede skjul. Det var hans begrundelse for at begå mordet.
Han vidste, at Inger var på besøg ved naboen og ville komme hjem ved 21-tiden, så han skyndte sig ud i porten, for at vente på hende. Der var meget mørkt, så det var ikke svært at skjule sig. Han kunne høre, at hun syngende kom gående. Da hun nåede hen til ham, greb han hende og trykkede sin hånd mod hendes næse og mund, så hun ikke kunne skrige om hjælp. Slæbte hende ind i stalden, hvor han kvalte hende.
Hun havde ikke gjort nogen videre modstand. Da han var sikker på, at hun var død, bar han hende ud og lagde hende på en roekule uden for gården. Han satte sig ved siden af hende, inden han besluttede sig til at bære hende ned i frugtplantagen, hvor han voldtog hende.
Der blev afsagt fængslingskendelse, og han skulle mentalundersøges. Han blev tiltalt efter straffelovens paragraf om manddrab.

Otte års fængsel

Den 21. oktober blev Inger begravet i Vejlby kirke, der var fyldt til sidste plads. Kirken var pyntet med efterårets blomster og langs kirkegulvet lå krans efter krans. Kisten var pyntet med røde nelliker og grønt. Pastor Skjødt stod for begravelsen. Ingers kammerater fra skolen kastede hver en buket ned til Ingers kiste som en sidste hilsen efter jordpåkastelsen. Bagefter var der sammenkomst i missionshuset.
Ove Pedersen blev anbragt til mentalundersøgelse på Augustenborg Sindssygehospital i december måned 1948, men den 3. januar 1949 flygtede han derfra. Han var ellers under streng bevogtning på hospitalet, men alligevel lykkedes det ham at stikke af ved at trænge ud ad en havedør og forcere et tre meter højt ståltrådshegn. Han skjulte sig derefter i de store skove omkring hospitalet. Der blev straks sat en eftersøgning i gang, men den vanskeliggjordes af en snestorm den følgende nat. 23 timer efter flugten blev Ove Pedersen pågrebet på en mark på Als. Han var en del forkommen, og man bragte ham tilbage på sikringsafdelingen på hospitalet. Han var stukket af, fordi han ville hjem til Middelfart, men han havde hurtigt fundet ud af, at det var svært at komme væk fra Als.
Den 19. maj 1949 kom sagen i retten under medvirken af nævninge. Efter otte timers retsmøde på Domhuset i Odense blev Ove Pedersen idømt otte års fængsel, den højeste straf for personer under 18 år. Ove Pedersen ville selv helst have været idømt psykopatforvaring, da han mente, at der var friere forhold. Men Ove Pedersen modtog dommen på otte år minus de 143 dage i varetægt. Han skulle betale sagens omkostninger og 109 kr. til Ingers forældre.

Kilder: Artikler i Middelfart Venstreblad 1948-49

Du skal ikke stjæle

Af Poul Christensen.

- Jeg har et billede, som jeg tror, du vil finde interessant. Det indeholder et Fadervor og De ti Bud med illustrationer. Og der står f.eks.: Du skal ikke stjæle. Det betyder jo, at du skal ikke, men må godt stjæle. Det er mærkeligt, for vi siger "du må ikke".

Sådan sagde Villy Glesner, Røjle, en dag. Og det *var* spændende at se det billede, fint indrammet i en mahogniramme. Inde i midten er gengivet Fadervor med noget besynderlige skrifttyper. Rundt om står de ti bud med en illustration til hvert. Teksten er dansk – altså lige med undtagelse af, at der står "skal" i stedet for "må".

Nederst i højre hjørne står der: "Copyright B. Anundsen by 1885" og nederst i venstre hjørne: "G.H. Buek & Co Lith Cor of Centre & Walker STS, N.Y".

Villy Glesner fandt billedet på loftet i huset Røjle Bygade 96 i 1974, da han og hans kone havde overtaget huset med tilhørende smedje. Et sted hvor smede med efternavnet Lorentsen har huseret siden 1885.

Udgivet af norsk indvandrer

Hvad er det for et billede? Og hvordan er det havnet i et hus i Røjle? En søgning på Google viste, at B. Anundsen udvandrede til USA i 1864. Han var nordmand og grundlagde en norsksproget avis i Dacorah i Iowa i 1874, firmaet Anundsen Publishing Company, og var i øvrigt et fremtrædende med-

Plakaten med Fadervor og De ti Bud med illustrationer. Se farvefoto på bagsiden af omslaget.

Udsnit af plakaten med det syvende bud.

lem i norske indvandrerkredse og den Lutheranske Kirke i byen.

Virksomheden eksisterer endnu. En mail til den kastede lys over sagen. Der kom hurtigt svar fra Erik Anundsen, Brynhild Anundsens_oldebarn.

Billedet eller rettere plakaten er udgivet omkring 1885 som en præmie til dem, der tegnede abonnenter til Dacorah-Posten. Decorah-Posten blev udgivet helt frem til 1972. Den udkom to gange om ugen og havde 42.000 abonnenter, da den toppede. Den var et bindeled mellem de norske indvandrere, hvoraf mange i begyndelsen hverken kunne læse eller skrive engelsk.

Det står hen i det uvisse, hvem kunstneren er. Men B. Anundsen har fået copyright i 1885.

Smedesøn udvandrede

Der er også en forklaring på, hvordan plakaten er havnet hos smeden i Røjle. Den unge smed,

Jørgen Lorentsen, der er født 28.8.1860 i Snoghøj, flyttede til landsbyen i 1885 sammen med sin kone, Anne Marie Lorentsen, født i Vorbasse 1862. Ved folketællingen i 1890 bor også faren, Lorents Jørgensen, i huset. Den tidligere fisker er nu enkemand og aftægtsnyder. Og der er kommet småfolk i huset. Det kan man finde i folketællingerne på arkivalieonline.
Sønnen, Peter Lorentsen, født 23. 8.1898, optræder som smedemester sammen med sin far ved folketællingen i 1925 og i 1930. I 1930 står sønnen øverst på listen. Peter Lorentsen virkede som smed i mange år.
Villy og Pia Glesner købte ejendommen i 1974 og fandt billedet på loftet, hvor det havde ligget længe.
Anne Marie og Jørgen Lorentsen havde ifølge folketællingerne syv børn. En af dem var Hans Andreas Lorentsen, født 31. august 1887. Han emigrerede til USA i 1913 og besøgte for første gang sin familien i Røjle i 1959. Det fremgår af nogle håndskrevne papirark om stort og småt i Røjle, skrevet af en ukendt.

Hans kom til Wisconsin

Hans Lorentsen kan man google sig frem til. Gennem et gratis gæsteabonnement på slægtsforskningshjemmesiden Ancestry.com kan man læse, at myndighederne i staterne Illinois, Indiana, Wisconsin og Iowa tildelte ham amerikansk statsborgerskab den 16. april 1923. Altså kom han til at bo i det område af USA, hvor Decorah-Posten udkom, og hvor mange skandinaviske indvandrere slog sig ned. Rent faktisk kom han til at bo bare 300-400 km fra Iowa-byen Decorah.
Det kan man se i en folketælling i 1940. Hans har med sin familie boet i byen Racine i Wisconsin i flere år. Han er nu blevet 52 år. Hans kone er også fra Danmark og hedder Anna. En søn, George, på 13 år bor hjemme i deres hus, som er vurderet til 2700 $. Han er formand i et byggefirma og tjener 2.146 $ i 1939. Det ser altså ud til, at det er gået smedesønnen fra Røjle ganske godt "over there".
Om han har sendt plakaten hjem til sin familie i Røjle eller havde den med i 1959 vides ikke. Men der kan næppe være tvivl om, at det er med hans mellemkomst, at billedet er havnet i det fædrene smedemesterhjem i Røjle.
Det har ikke været muligt at finde efterkommere af familien Lorentsen.

Norsk tekst på plakaten

Teksten i plakaten ligner dansk, lige bortset fra, at der står *skal* og ikke *må* i de ti bud i forbindelse med "ikke". Det skyldes, at det er norsk. Godt nok blev dansk brugt som skriftsprog i Norge i 1800-tallet, men der var afvigelser. På bookmålnorsk hedder det i dag: 1) Du skal ikke ha andre guder enn meg. 2) Du skal ikke misbruke Guds navn. 3) Du skal holde hviledagen hellig osv.
Så Villy Glesner og alle andre må altså fortsat ikke stjæle osv., hvis man vil overholde de ti bud.

Kilder:

Folketællinger 1880-1930
Ancestry.com

Da Aulby blev landsby

Nye arkæologiske udgravninger viser, at der fra ca. 300 e.Kr. har været jernalderhuse nord for Kauslunde. De flyttede længere nordpå og blev for ca. 1300 år siden til landsbyen Aulby. I området mellem Middelfart og Nr. Aaby har der været menneskelig aktivitet siden stenalderen.

Af Jakob Bonde og Michael Borre Lundø, arkæologer ved Odense Bys Museer

Som de fleste fynboer sikkert har bemærket, har der det seneste års tid været heftig aktivitet på den vestfynske motorvej mellem Middelfart og Nørre Aaby, hvor man er i gang med at udvide vejen med et ekstra spor i hver retning.
-Hvad færre nok ved er, at nogle af de jordbunker, der har ligget langs vejen, ikke har stammet fra selve vejarbejdet, men fra søgegrøfter og udgravningsfelter. Her har arkæologer fra Odense Bys Museer eftersøgt spor efter fortiden, før de blev ødelagt af det kommende vejarbejde.
Medens vejarbejdet fortsætter et stykke tid endnu, blev de arkæologiske undersøgelser afsluttet i foråret 2012, og det er derfor på tide med en opsummering af de foreløbige resultater af de arkæologiske udgravninger.

På trods af at mange af de arkæologiske undersøgelser foregik klods op ad den eksisterende vej, lykkedes det nemlig flere steder at finde spor efter menneskelige aktiviteter, der havde ligge skjult i jorden i op til flere tusinde år. I alt blev der lavet 28 km søgegrøfter langs med motorvejen, og det viste sig hurtigt, at der fordelt på hele strækningen er registreret spor efter fortidens aktiviteter. Oftest var det kun en enkelt grube eller et ensomt stolpehul, der dukkede frem af mulden i det smalle undersøgelsesområde, men i enkelte tilfælde fandt man større bopladsområder, der krævede egentlige udgravninger.

Udgravningerne ved Aulby

Et af de steder, der viste sig at omfatte de mest interessante udgravninger, var omkring Aulbyvej. Her skal der bygges et nyt tilslutningsanlæg til den eksisterende motorvej, og i samme forbindelse skal selve Aulbyvej omlægges og

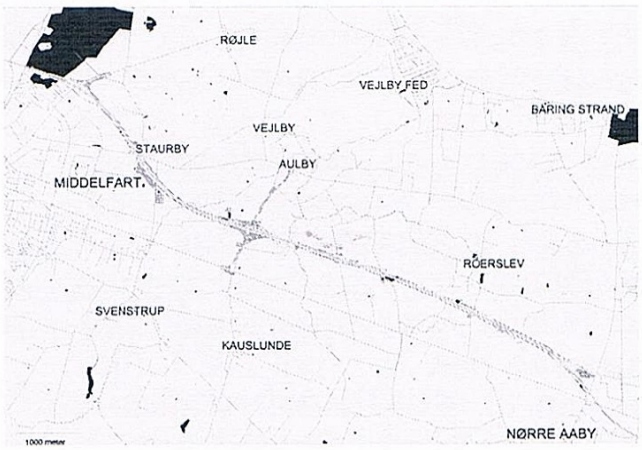

En søgegrøft på 28 km omkring den nye motorvejsudvidelse blev forundersøgt.

Højkantskortet fra slutningen af 1800-tallet giver et mere retvisende indtryk af landskabet inden dræning og landbrug for alvor omformede kulturlandskabet. Her ses udgravningerne med stjerner omkring Aulbyvej, der helt tydeligt er beliggende på et lille næs mellem Tokkemade og Aulby Mølle Å ud mod Møllemade, der efter al sandsynlighed har været sejlbar i oldtiden.

udbygges. Det var derfor et betragteligt område, der skulle forundersøges, før vejarbejdet kunne gå i gang. Men det skulle hurtig vise sig, at det var alle anstrengelserne værd. På denne relativt korte vejstrækning lå bopladserne, fra især yngre jernalder, nemlig næsten som perler på en snor.

Et lille hus fra stenalderen

Det er dog ikke i yngre jernalder, historien tager sin begyndelse, men flere tusinde år før. Allerede i løbet af bondestenalderen (ca. 3500-2000 f.Kr.) bosatte de første mennesker sig i området. På arealet syd for tilslutningsanlægget ved Aulbyvej fandt arkæologer nemlig spor efter en spinkel bygning omgivet af små gruber med affald efter flintforarbejdning og enkelte bortkastede redskaber af flint. I et af stolpehullerne til den spinkle bygning blev der fundet en hel flintøkse. Et lignende fund blev gjort i et af de andre stolpehuller, der indeholdt en slank flække.

Det er nærliggende at antage, at der her er tale om en slags husoffer, der skulle sikre husets beboere de bedst mulige forbindelser til de højere magter. For arkæologen havde fundene derudover den sidegevinst,

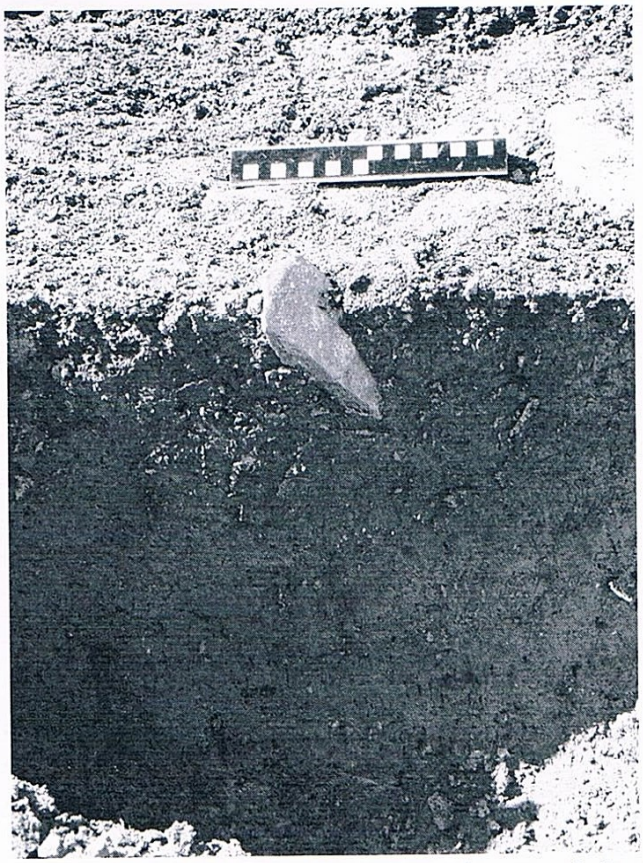

I et af stolpehullerne sad en slebet flintøkse, der kan dateres til tiden omkring 3.000 f.Kr.

at de med sikkerhed kunne placere huset tidsmæssigt i bondestenalderen.
For stenalderens beboere har området været ideelt med kort afstand til det marine forland med mulighed for jagt og fiskeri, de frodige eng- og mosedrag til husdyrene samt den højtliggende bakkekam til bosættelse og landbrug.
Fundene fra bondestenalderen giver dermed et indtryk af et lille samfund bestående af ganske få individer, der har boet i området for omkring 4-5000 år siden.

Bronzealdersmedens hus?

Huse fra bronzealderen er generelt meget sjældne i det fynske område. Det er efterhånden mere reglen end undtagelsen, at bopladser fra yngre bronzealder kun er repræsenteret ved store affaldsgruber, men endnu en gang viste udgravningen ved Aulby sig fra sin heldige side. Umiddelbart øst for Aulby, på strækningen ned mod Bogensevej, blev der nemlig fundet rester af en hustomt, der stammer fra yngre bronzealder (900-500 f.Kr.). Ud over hustomten blev der undersøgt flere samtidige store affaldsgruber. Grubernes funktioner kan have været mange, men fælles for dem er, at de er blevet langsomt opfyldt med bopladsens affald, og de er derfor en uvurderlig kilde til viden om fortidens samfund, da de ofte indeholder store mængder kasserede redskaber og itubrudte lerkar.
I gruberne blev der således fundet flere skår af lerkar, der er typiske for den yngre bronzealders sidste halvdel (ca. 900-500 f.Kr.). Desuden blev der fundet en del forskellige flinteredskaber i gruberne.
På trods af at perioden kaldes bronzealder, har bronze været ret sjældent og findes kun yderst sjældent på tidens bopladser. Til daglig-

Grubesystem fra udgravningen umiddelbart øst for Aulby under udgravning. I gruben fandt arkæologerne et stykke bronze.

Mørke aftegninger i den lyse undergrund vidner om, at der her har ligget mindst tre store indhegnede gårde en gang i tidsrummet 300-600 e. Kr. I baggrunden ses motorvejen

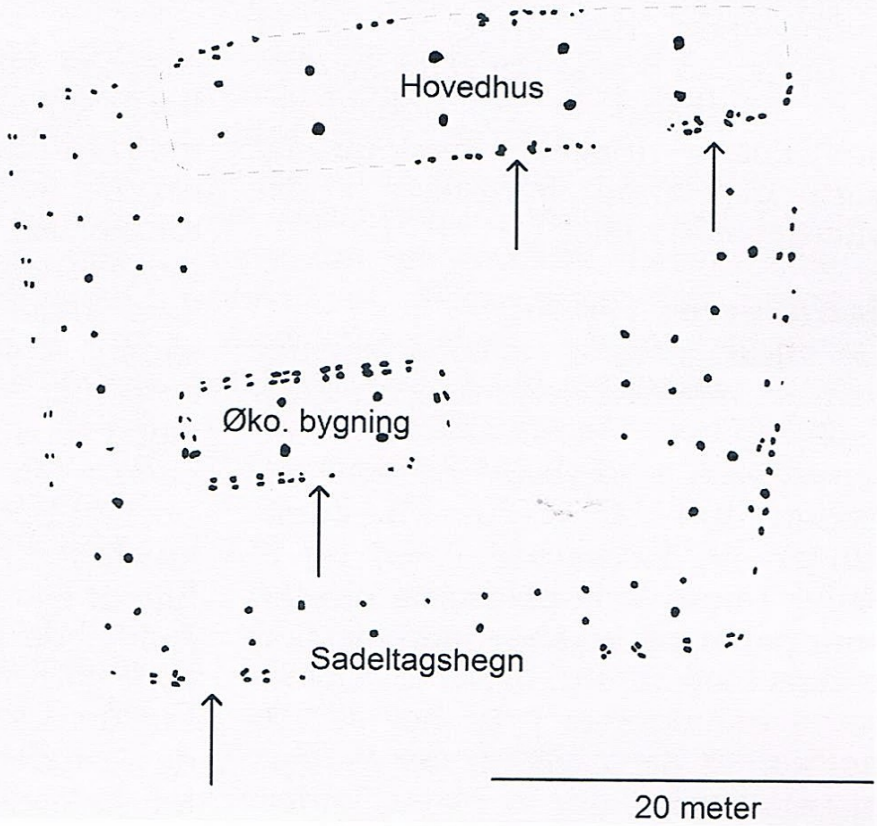

Gårdsenhederne ("typehusene") fra Aulby havde en meget ensartet opbygning bestående af et hovedhus, økonomibygninger og et hegn. Pile markerer indgange i huse og det kraftige hegn.

dagens arbejde har man næsten udelukkende anvendt redskaber af mere simpelt materiale.
Det skyldes, at bronze ikke er almindeligt forekommende i Danmark og skulle importeres fra fjerntliggende egne i Mellemeuropa. At man har omsmeltet den værdifulde bronze og givet den sit eget formindtryk, er et velkendt fænomen i hele Danmark, og spor efter netop denne omformning skulle også vise sig at dukke op på bopladsen ved Aulby i en grube tæt på førnævnte hustomt.
Her blev der nemlig fundet flere digelfragmenter, der klart viser, at der er blevet forarbejdet bronze på stedet – måske er det ligefrem bronzestøberens hus, arkæologerne her er stødt på. Stedet hvor han har omformet de kontinentale bronzer til lokalt fremstillede prestigevarer.
Fundene fra yngre bronzealder ved Aulby viser, at selv om samfundet overvejende har ernæret sig af landbrug, så boede der også en eller flere håndværkere på bopladsen, der kunne forsyne lokalområdet med genstande fremstillet i det eftertragtede metal.

Jernalderen i Aulby

De mest massive bebyggelsesspor ved det nye tilkørselsanlæg og langs Aulbyvej var bopladssporene fra jernalderen – nærmere bestemt perioden 300-600 e. Kr. På strækningen fra Kauslunde i syd og til Aulby i nord lå bopladserne næsten som perler på en snor med ca. 500 meters mellemrum. Ingen af bopladserne er udgravet i sin helhed, da det kun er de områder, der berøres af vejarbejdet, der er blevet undersøgt. Indtrykket er dog, at der er tale om flere samtidige gårde på hver af de tre lokaliteter, og at der derfor ses tre helt eller delvist samtidige små landsbyer i området.
Gårdsenhederne er generelt meget ens udformede, og man fristes næsten til at tale om et jernalderens "typehus". Hver gårdsenhed udgøres af et hovedhus med en længde på omkring 30 meter samt en eller flere tilhørende økonomibygninger, omkranses af et kraftigt tagdækket hegn. Hovedhuset har efter al sandsynlighed indeholdt en beboelsesdel i vest og en stald i øst. Økonomibygningerne er en samlet betegnelse for de småbygninger, der har hørt til gården. Fra samtidige lokaliteter ved man, at økonomibygningerne har været brugt til opbevaring af eksempelvis gårdens korn, mens andre småbygninger kan have været værksteder og lignende.

Normalt vil gårdens hovedhus påkalde sig arkæologernes største opmærksomhed, men her blev det en mindre kendt anlægstype, der stjal rampelyset, nemlig de såkaldte 9-stolpeanlæg. Hustypen er påvist flere steder på Fyn, men aldrig i et sådant omfang som her i Aulby, og konstruktionen må have haft en vigtig funktion i gårdens virke. Der er tale om velfunderede konstruktioner opbygget af ni stolper sat i et kvadrat. I alt er der med sikkerhed fundet syv sådanne konstruktioner i Aulby, og man må forestille sig, at hver gård har haft et sådant anlæg. Funktionen af dem er usikker, men de er andet steds tolket som en form for staklader med hævet gulv. Om

de har haft vægge kan desværre ikke afgøres.
På den nordligste af de tre bopladser umiddelbart øst for Aulby blev der ud over fundene fra bronze- og jernalder fundet rester af huse fra middelalder og muligvis vikingetid (900-1300 e.Kr), der må tolkes som direkte forgængere til landsbyen Aulby, der i skriftlige kilder nævnes første gang i 1231.
Helt overordnet ser det dermed ud til, at de to sydligste bopladser opgives, efter kun at have eksisteret i et par generationer. Den nordligste bliver dog liggende og udvikler sig med tiden til landsbyen Aulby, der altså har over 1300 år på bagen.

De øvrige udgravninger

Ved Nørre Aaby-afkørslen blev der fundet en sydlig udløber af en stor boplads, der oprindelig har strakt sig adskillige hundrede meter nord for motorvejen. Tidligere udgravninger har her vist, at området har været beboet helt fra jernalderens begyndelse (ca. 500 f.Kr.) og frem til middelalderen (ca. 1300 f.Kr). Fundene fra de tidligere udgravninger rummer både bopladsspor, gravfund samt et fund af et velbevaret skelet fra tiden omkring år 0 – et skelet, der med al sandsynlighed er blevet ofret til guderne nær et lille mosehul, og som kan ses som en parallel til de kendte og samtidige moseofre fra Tollund og Grauballe i Østjylland.
Undersøgelserne omkring motorvejen bekræftede, at der er tale om en betydelig boplads, der med stor sandsynlighed skal ses som forløber til det nuværende Asperup.

Ved Rasteplads Lillebælt Nord blev der også foretaget en større udgravning. Her blev der på de lavt liggende områder ned mod Voldby Å, udgravet rester af en boplads fra ældre jernalder (ca. 100 f.Kr. - 200 e.Kr.). Der blev fundet spor efter mindst ti huse med tilhørende affaldsgruber på begge sider af den eksisterende motorvej. Der er nok ingen tvivl om, at vejbyggeriet derfor må have ødelagt den centrale del af bopladsen, og man kan derfor kun gisne om dens oprindelige størrelse og karakter. Det er dog helt sikkert, at der må være tale om en for den tid ganske stor landsby med op til flere samtidige gårde i århundrederne omkring Kristi fødsel.

Afslutning

Samlet set har de arkæologiske prøvegravninger og udgravninger givet en betydelig ny viden om fortidens mennesker på Vestfyn. De smalle områder langs den eksisterende motorvej har dog gjort, at det oftest kun var enkelte gruber og stolpehuller, der kunne erkendes. Ikke desto mindre vidner også disse fund om, at området mellem Middelfart og Nørre Aaby har været relativt tæt befolket i lange perioder af forhistorien. Og her spiller ikke mindst udgravningerne omkring Aulby en betydelig rolle.

Alle fotos og illustrationer: Odense Bys Museer

Aulby fra tidernes morgen

Af Poul Christensen

Aghælbu. Sådan skrives Aulby i 1231 i Kong Valdemars jordebog, første gang byen optræder i skriftlige kilder. Forleddet kan være en afledning aglus i betydningen vanskelig og besværlig. En anden kilde nævner betydningen: spids og (vand)strøm. Ordet er kendt i sønavne i Norge og Sverige. Efterleddet er by, der betyder landsby, og som typisk er fra vikingetiden. På den tid kunne man sejle til landsbyen.

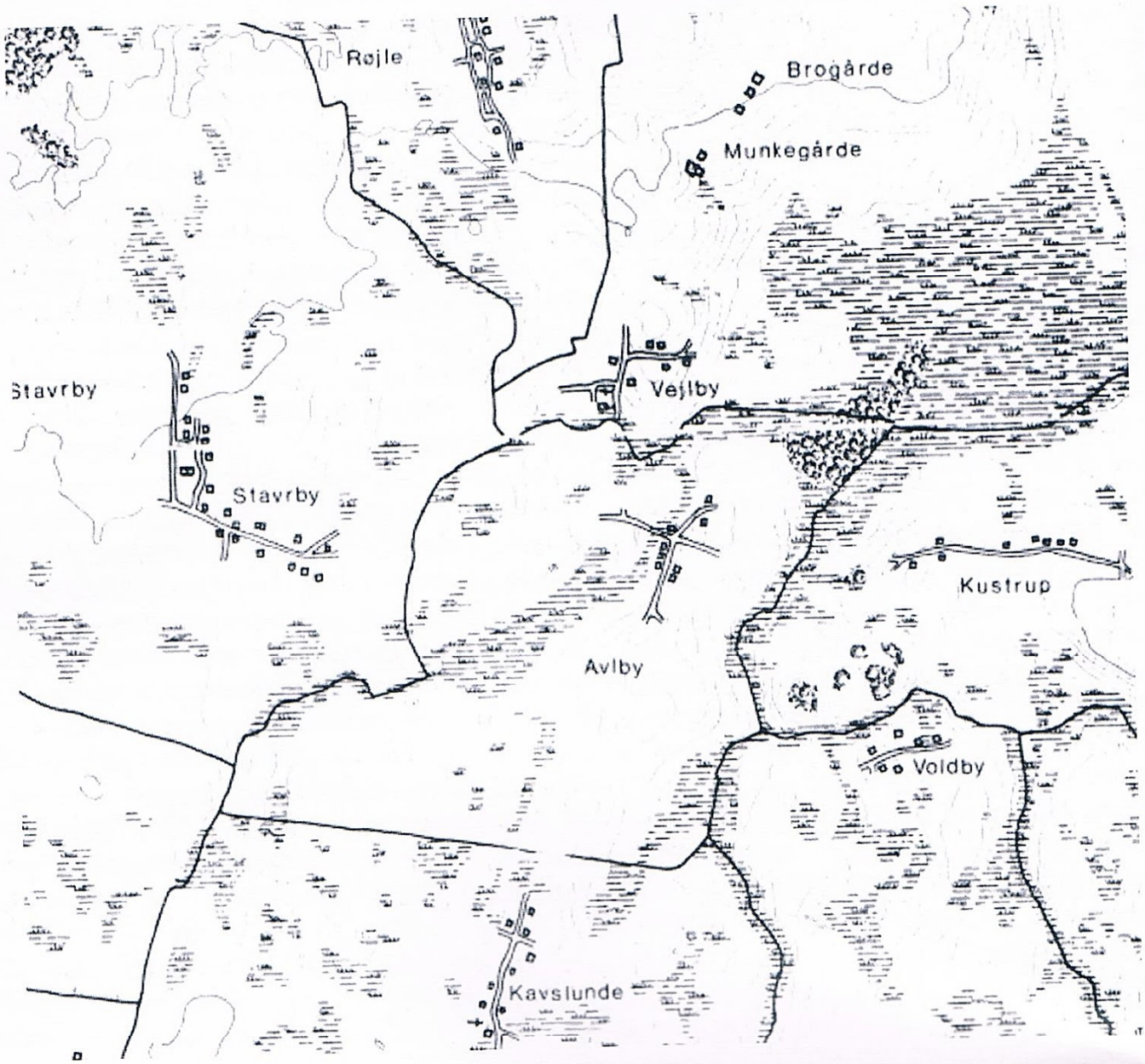

Det hvide er agerland. Eng/mose er angivet med ▒ *og skov med* ▒ *Rekonstrueret kort fra før 1790. Det viser gårdenes placering ved vejene i landsbyen. Skov og engarealer er angivet. Højdekoter og vandløb er indtegnet. (Landsbyregistrering i Fyns Amt, rapport udgivet af amtets udvalg* for *teknik og Miljø 1983)*

Ifølge landsbyregistreringen fra 1983 er det en udflytterlandsby, antagelig fra Kavslunde.

Byen tilhørte i 1200-tallet kronen, men blev afhændet til de holstenske grever. I 1400-tallet blev en enkelt større gård, Avlbygård, udskilt. Aulby Mølle er kendt fra 1500-tallet. I 1500- og 1600-tallet samledes byen under kronlenet Hindsgavl og fulgte siden denne hovedgård. I 1586 var der fem gårde og møllen. I 1664 er der registreret en gård mere og tre huse. Under svenskerkrigen midt i 1600-tallet led byen og hele egnen under svenskernes hærgen. Beboerne i Aulby flygtede fra hus og hjem og skjulte sig navnlig i engene nord for byen, de såkaldte Ellemoser eller Ellerne, der var bevokset med ellekrat. Her omkom mange af sult og kulde.
I 1775 var der ni lige store fæstegårde. Ved udskiftningen i 1796 ophørte fællesdrift, og hver gård fik et samlet areal. Tre gårde blev udflyttet omkring 1800, hvor der nu også var 10 huse med hver en stump jord.
Engstrækningerne Tokemade (25 tønder land beliggende midt på byens jorde) og Hans Madsens Krog (nord for byen op mod Vejlby) blev holdt uden for udskiftningen og forblev hos Hindsgavl. Ellemosen parceller, en til hver gård.
Gårdene forblev fæstegårde under Hindsgavl op gennem 1800-tallet. Da Stamhuset Hindsgavl kom i økonomiske vanskeligheder omkring 1910, begyndte fæstebønderne at købe deres gårde og blev gårdejere.
Ifølge sagnet har vikingen Palnatoke givet navn til Tokemade. For godt 1000 år siden gik Baaring Vig ind til Vejlby, og man kunne sejle videre ind i landet. Her ved engarealet skulle hans borg have ligget. Men det er der intet bevis for.
Derimod er det sikkert, at der ved udgravninger i de senere år er fundet bebyggelser i områderne syd for den nuværende landsby i perioden fra 200 til 700 år e.Kr. Arkæologerne mener nu, at den nuværende landsby blev anlagt for ca. 1300 år siden. Og så har der i øvrigt været menneskelig aktivitet i området siden stenalderen.
(Se artiklen på side 18)

Kilder:
Landsbyregistrering i Fyns Amt, rapport udgivet af amtets udvalg for teknik og Miljø, 1983
Hindsgaul Gods og dets beboere, artikel af H. Hansen i Aarbog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter, 1913. I denne artikel er der detaljerede oplysninger om hver gård-matrikel.

Befolkningstal i landsbyerne i Vejlby Sogn

	1787	1845	1901
Vejlby	299	528	685
Staurby	250	304	303
Røjle	182	477	618
Kustrup	76	158	176
Aulby	104	125	125

De landsbyer, som tidligt overgik til selveje omkring 1800, Røjle, Vejlby og Kustrup, havde vækst op gennem 1800-tallet. Staurby- og Aulbygårdmændene blev først selvejere ca. 1914, da Hindsgavls økonomi skrantede, og stamhuset var nødt til at sælge.

Aage Warmings kamp for selvstændighed

Vejlby-Stribs sidste sogneråds-formand kæmpede fra 1962 til 1967 bravt for at bevare sin kommune. Middelfarts borgmester Herman Jensen spillede sine kort rigtigt. Det blev sammen med den "landspolitiske nødvendighed" afgørende, da Middelfart storkommune blev en realitet 1.april 1970.

Af Ole Holm Madsen.

Allerede i 1958 begyndte retsstatsmanden, indenrigsminister Søren Olesen, at forberede en stor og tiltrængt kommunalreform. Der var behov for at modernisere det kommunale system i Danmark. Det syntes uegnet til de nye opgaver og behov, som en moderne kommunal struktur ville møde: Færre og større enheder med større faglig og økonomisk evne til at løfte tunge opgaver overført fra Christiansborg.
Moderniseringen af den kommunale sektor i løbet af 1960'erne og 1970-´erne skete kort sagt trinvis i form af to større og komplekse reformer: En inddelingsreform og en opgave- og byrdefordelingsreform.
En kommunalreformkommission blev nedsat. Den skulle forestå det praktiske arbejde med at indfri formålet med hele reformkomplekset. Kommissionen bestod af fem folketingsmedlemmer, fem repræsentanter fra de kommunale organisationer og af to embedsmænd fra indenrigsministeriet.
En ny struktur faldt på plads, da Folketingets vedtog reformen den 31. maj 1968. Den 1.april 1970 blev ca.1300 købstads- og sognekommuner til 275 primærkommuner. 25 amtskommuner blev til 14 sekundærkommuner. De politisk valgte ledere hed nu enten borgmestre eller amtsborgmestre. Det skulle være slut med sogneråds-politik.

Middelfart og Kauslunde

Herman Jensen (HJ) blev borgmester i Middelfart i 1962. Kommunen havde traditionelt været socialdemokratisk ledet vel nok på grund af to store arbejdspladser i byen: Statshospitalet og Nordisk Kabel og Tråd.
I Middelfart havde der længe været en fornemmelse af, at kommunen var trængt arealmæssigt. Indbyggertallet udgjorde først i 1960'ene godt halvdelen af hele Middelfartområdets befolkningstal. Ifølge HJ's erindringer i "Jubilæumsbogen for kommunalreformens 25 år" (her-efter kaldt jubibogen) stod byens behov for jord til udbygning endnu mere klart, da placeringen af den ny Lillebæltsbro blev lagt fast. Det var en "enestående mulighed for en ny industriel udvikling i området op til den ny bro".
Den nye borgmester vidste, hvad han ville og var klar i sine udmeldinger. Men de tre sognekommuner Gamborg, Kauslunde og Vejlby-

Strib var ikke alle umiddelbart villige til at ændre kommunegrænserne.
På et møde med alle områdets kommuner havde kommunallovskommissionens sekretær, Henning Strøm, givet udtryk for, at Middelfartområdet trængte til en ændring til fordel for Middelfart by - altså en ændring af kommunegrænserne. Henning Strøm nævnte ved samme møde, at ca. 4.000 indbyggere var, hvad en kommission mente, der skulle til, for at en kommune kunne fungere tilfredsstillende. Det passede godt med mål og ønsker, skriver HJ i jubibogen.

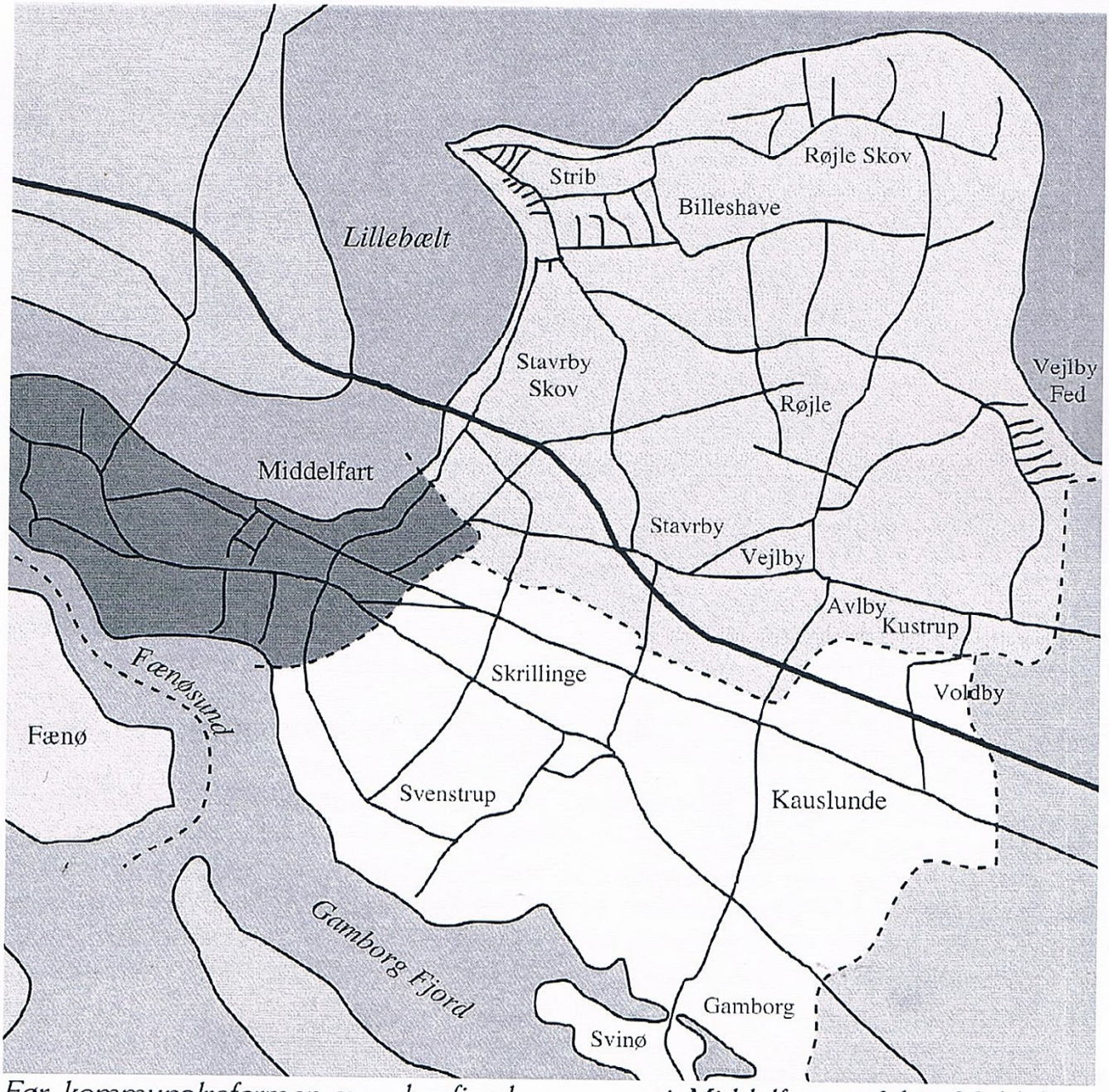

Før kommunalreformen var der fire kommuner i Middelfartområdet: Middelfart med 9000 indbyggere, Vejlby-Strib med 4.200 Kauslunde-Gamborg med 2500 og Middelfart Købstads landsdistrikt (Fænø) med bare 17 indbyggere. Kort fra "Middelfart – fra fire kommuner til én".

Borgmester Herman Jensen, her fotograferet, da han pakkede gaver ud ved det ny Middelfart Rådhus' indvielse i 1969. Herman Jensen blev født i 1913. Udlært skorstensfejer og udøvede faget som mester i eget firma. Han blev i 1946 formand for Socialdemokratiet i Middelfart og medlem af byrådet. Han levede det meste af sit liv i byen, som han kendte godt. Han havde en god politisk skoling, var intelligent, målrettet, udholdende og stor selvtillid. (Foto: Middelfart Byarkiv)

Kauslundes sognerådsformand, Ejnar Andersen (V), "hævdede" ifølge Herman Jensen på et møde den 28. april 1963, arrangeret af Fyens Stiftstidende, at han ikke var "interesseret i, at der skulle røres ved grænserne, idet det for hans kommunes vedkommende ville virke som en amputation, såfremt der skulle indlemmes noget af hans kommune i Middelfart".
Ordet "hævdede" er interessant i HJ referat. Hvordan vidste HJ mon bedre end Ejnar Andersen selv, hvad denne ønskede?
Kauslunde og Gamborg kommuner udgjorde befolkningsmæssigt to kommuner med i alt ca. 2500 indbyggere. Det antal lå væsentligt under de nævnte 4.000, og ingen af de to kommuner kunne derfor næppe fortsætte som selvstændige. Begge kommuner lå tæt ved arealer, hvor Middelfart gerne ville udvide med boliger og virksomheder. Det vidste den politiske strateg, borgmester HJ, godt.
De blev da også ifølge Fyens Stiftstidende den 11. juni 1965 enige om en sammenlægning fra næste kommunevalg – først med hinanden og efterfølgende med en ny storkommune Middelfart. I jubibogen skriver HJ, at arealproblemet hermed var løst for Middelfarts vedkommende, og så "kunne man senere se, om der evt. kunne blive tale om en grænseændring med Vejlby-Strib". Der blev således lagt op til diskussion om en strimmel Vejlby-Strib jord syd for motorvejen. Hvem der end var bag dette træk, så lagde det blot mere pres på Vejlby-Strib.

Vejlby-Strib kan selv

Også Vejlby-Strib sognekommune fik ved kommunevalget i 1962 en ny politisk leder i form af Venstres

Aage Warming ved skrivebordet på kommunekontoret midt i 1960'erne. Han blev født i 1915 og var landmandssøn fra Sønderjylland. Kom ud at tjene. Ophold på ungdomsskole, højskole og landbrugsskole. Efter pladser på Sjælland og Mors endte han på Fyn, hvor han traf sin senere kone. De drev Røjlegården "Abelonelund" fra 1946. Aage Warming blev hurtigt formand i Venstre i Vejlby-Strib og medlem af sognerådet i 1958. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Aage Warming (AW). Bag den ny sognerådsformand stod fire fra Venstre, to radikale og en konservativ. De øvrige medlemmer af sognerådet var fire socialdemokrater med Axel Jensen som næstformand i rådet. I sin første formandsperiode fyldte AW – ligesom HJ – 50 år. Fyens Stiftstidende bragte et fødselsdagsinterview den 2. september 1965 under overskriften "En fortid ved grænsen – en nutid i Vejlby".
Her fremlægger AW Vejlby-Stribs kommunes standpunkter: "Landsbyggelov og andre love betinger, at en kommune selv behersker de forskrifter, lovene opstiller. Dertil er det nyttigt med eksperter. Men lad mig slå fast, at et sogn, ja enhver funktion i et demokrati skal styres af et folkevalgt flertal. Ingen over og ingen ved siden af det. Derfor har jeg forfægtet Vejlby-Stribs selvstændighed, fordi jeg frygter, at for store enheder er årsagen til, at forbindelsen ud til den enkelte vælger glipper. Og det er galt".
Citatet udtrykker AW's centrale værdier. Det viser kernen i en klassisk liberal grundholdning. Og her sammenfattes, hvad der efter AW's mening måske var på spil, når man stræbte efter store kommuner med store administrative enheder. Mange af hans vælgere delte hans værdier og idealet om selveje og selvbestemmelse. Det kernestandpunkt søgte han at fastholde længst muligt i processen imod kommunalreformens gennemførelse.
I jubibogen skrev HJ fra møder mellem kommunerne her i midten af årtiet, "at bølgerne gik højt på nogle af de møder, der blev holdt kommunerne imellem. Fra Vejlby-Stribs side gjorde sognerådsformanden det meget klart, at man under ingen omstændigheder ønskede at afstå noget til en ny kommune. Man ønskede at være og blive sig selv".
HJ fortsatte: "Middelfarts borgmester (ham selv) fastholdt, at det var nødvendigt for, at Middelfart kunne tilføre området nye industrier og boligområder, at have mere jord – altså at grænserne måtte flyttes".
Vejlby-Strib var dog positiv over for det "naturlige", som var af fælles interesse for alle som f.eks. planer om et gymnasium i området. Men

man var imod indstillingen om fra "Fire til en kommune i Middelfart-området", som var ønsket "oppefra" i Reformkommissionen og nu også i de øvrige kommuner. Selvstændighedstrangen blev fast-holdt af AW.
Frem til foråret 1965 giver kilderne ikke mulighed for at se ny eller ændrede standpunkter hos de tre nordvestfynske kommuner. Dog er der travl aktivitet i kommunernes politiske ledelser. Det fremgår af forhandlingsprotokollerne fra såvel Middelfart Købstads byråd som fra sognekommunernes sognerådsmøder.
Uden at være for detaljeret i de politiske, økonomiske og juridiske dagsordenspunkter kan det siges, at "næsen var i sporet", og at man bestræbte sig på at være på forkant, når det endelige reformgrundlag var vedtaget i Folketinget. Ifølge AW's søn, Knud Warming, som er født og opvokset i Vejlby-Strib og også har været politiker for Venstre langt senere i Middelfart byråd, mente faderen, at Vejlby-Strib, i modsætning til Kauslunde-Gamborg, ville kunne klare sig alene. Faderen udtalte ofte i de år, det stod på, at "vi behøver ikke Middelfart. Vi vil ikke sammenlægges. Vi kan selv!".

Warming holder fast

Den 27. april 1965 blev der i Odense afholdt et møde mellem fynske borgmestre og indenrigsminister Hans Hækkerup (Soc.-dem.). Her kom ministeren ifølge avisen til at opleve en skarp reaktion fra AW, da Hækkerup mente, at det gik for langsomt med reformarbejdet: "Vi må ikke lave hastværksarbejde, for vi skal lave noget, der kan holde. Den nuværende kommunalopdeling har bestået i 100 år. Med den fart, man søger at presse kommunesammenlægningen frem, vil det ikke holde i 10 år". Og videre: "Vejlby-Strib er ingen forstad til Middelfart. Vejlby-Strib er med sine 4200 indbyggere en ønskekommune. Vi ønsker ikke noget af den amputeret. Det stykke, Middelfart vil have, er, hvor vore bedste skatteydere bor – blandt andet to millionærer!".
11. juni 1965 fandt der ifølge HJ (jubibogen) en radiodiskussion sted mellem de to sognerådsformænd og Middelfarts borgmester. HJ vil ikke trætte med et udførligt referat af mødet, men blot et enkelt indlæg fra AW: "Da Herman Jensen var nyvalgt borgmester, var han i fjernsynet. Det så nydeligt ud, at han stod på havnen i Middelfart og skuede over mod Strib, men senere er man begyndt at spekulere på, om det, man så i hans øjne, var misundelse og lidenskabeligt begær. Vi i Vejlby-Strib er med i et byudviklingsudvalg og er positivt indstillet for naturlighed her, men det kræver ærlig samarbejdsvilje, og så må vi have det lidenskabelige begær manet i jorden".
Der er ikke tvivl om engagementet hos begge. De var optaget af at forfølge det, de mente ville være den bedste udgang for deres respektive kommuner med hensyn til sammenlægning eller ej.
HJ konkluderede: "Der var altså ikke meget at hente fra den kant – og derfor arbejdede vi andre med de planer i den tro, at det kom-

Vejlby-Strib Kommune gjorde klar til en fremtid i selvstændighed. Det skete bl.a. ved at bygge et nyt kommunekontor i udkanten af Strib. Billedet er fra indvielsen i maj 1965. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

munesamfund, vi havde skitseret, ville finde nåde for kommunallovskommissionen" (jubibogen).

Kompromisset blev en indstilling om to fremtidige kommuner i Middelfartområdet: 1."Middelfart storkommune" bestående af Middelfart, Kauslunde-Gamborg samt visse arealer af Vejlby-Strib kommune syd for den kommende nye motorvej, dog arealet langs kysten mod Lillebælt omfattende bebyggelser langs Strandvejen og Gl. Strandvejen fortsat skulle høre til 2. "Vejlby-Strib kommune".
De tre kommuner nedsatte et byudviklingsudvalg, som havde til formål at sikre en overordnet disponering af området som f.eks. planlægning af sportsanlæg, industriområder og gymnasium. Men da det her kom til Middelfarts ønske om "amputation" af en stribe jord syd for den nye broføring fra Vejlby-Strib til Middelfart, fastholdt AW længe med flertal i sit sogneråd sin modstand.
Herom skriver HJ i jubibogen: "Vi var nu klar til at møde Kommunallovskommissionen og klar til at kæmpe for vort fælles forslag".
Kan man så slutte, at HJ havde opgivet at kæmpe imod Vejlby-Stribs ønsker om selvstændighed og ville nøjes med det "næstbedste": "at et område af denne kommune (Vejlby-Strib), der begrænsedes af den nye motorvej, skulle indlemmes i den ny storkommune?".

Det tror jeg ikke. Måske havde han mere fornemmelse af den "landspolitiske nødvendighed" end AW, og så fandt taktikeren HJ det måske efterhånden lettere at lade ham løbe "ind i kniven" hos Kommunallovskommissionen, som områdets kommuner snart skulle møde? Men det får vi sikkert aldrig at vide!

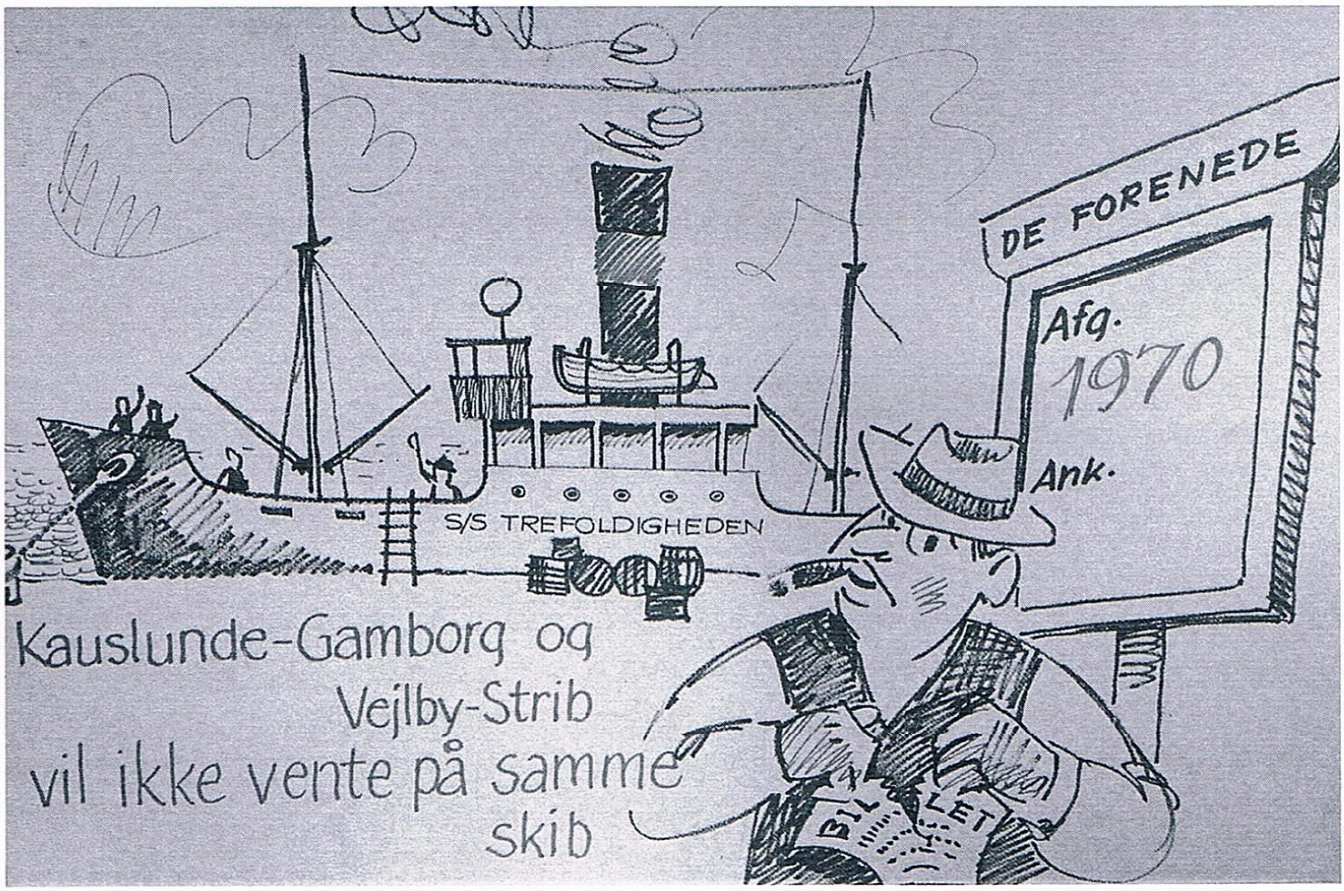

Ved en festlig lejlighed midt i selvstændighedskampen – formentlig i 1966 modtog Aage Warming denne plakat. (Tegneren er ukendt, udlånt af familien.)

27. august 1965 kunne man i Horsens Folkeblad læse en artikel af Thorkild Voss om "Vejlby-Strib kommune, der "døde" i 1935". Med udsigten til en ny forbindelse over Lillebælt havde AW genfundet troen på en ny fremtid og drømmer om Strib som område med arbejdspladser, boligbyggeri og vækst. Som samlingssted for mennesker til kongresser, ferie og andre ophold. Visionen udfoldes over flere avissider i billeder og tekst. Man ser AW stående ved et kort over Strib-Røjlehalvøen pegende på egnen, hvis selvstændighed han ønsker så meget. Områdets historie og tidligere liv fremlægges sammen med troen på en ny fremtid og æra.

Overgreb på frivilligheden

Ved kommevalget i 1966 blev såvel HJ i Middelfart og AW i Vejlby-Strib genvalgt som henholdsvis borgmester og sognerådsformand. I 1967 vedtog Folketinget loven om tilrettelæggelse af en ny kommuneinddeling. Der blev nedsat en Kommunalreform-kommission, som fik til opgave at gennemføre de kommunalpolitiske mål i praksis.

Den 20. november 1967 indstillede kommissionen vedr. Middelfartområdet til regeringen, at hele området samles i en kommune" (jubibogen). HJ skriver også samme sted, at indstillingen var ikke særlig velkommen i de implicerede kommuner: "Men bitterheden var størst hos AW,

der virkeligt havde kæmpet for at bevare sin kommune som selvstændig". Kommissionssekretær Henning Strøm husker (jubibogen) AW's bitterhed således: "Aage Warming talte om "det rene diktatur og et overgreb imod frivillighedens princip". Andre talte om "alvidenhed på 40 minutter, idet kommissionen havde forhandlet med sognerådet i 20 minutter og besigtiget det omhandlede område i andre 20 minutter".
Det må have været en ubehagelig oplevelse for alle lokalt berørte – måske mest for den formentlig dybt frustrerede Aage Warming: "I Middelfart byråd valgte man den 4. december 1967 at følge sognekommunerne ("To kommuner i området"), og ved et personligt foretræde kort før jul for indenrigsminister Poul Sørensen (Kons.) fremlagde man de lokale ønsker. Men sagen var afgjort. Delegationen rejse hjem med uforrettet sag. Den nye Middelfart Kommune var en realitet fra 1. april 1970" (jubibogen).
Herved tog forløbet en markant vending specielt for AW og hans tilhængere. Måske havde man haft et spinkelt håb om, at en borgerlig politiker som Poul Sørensen ikke også ville afvise hans selvstændighedsønske. Men: SLAGET VAR NU REELT TABT!
Herman Jensen skriver i jubibogen: "Da resultatet nu ikke skabte tvivl, var man i kommunerne klar over, at nu skulle der arbejdes, at man var klar til at tage imod den nye kommune". Det var en voldsom kursændring for AW, som nu skulle skifte spor og trække med på fælles hammel mod den ny storkommune.

Det endte i fordragelighed

Den 9. januar 1968 kom AW ud for en alvorlig færdselsulykke i sin bil på hovedvej 1 ved Gribsvad Kro. Følgerne led han ifølge Knud Warming under til sin død i 1981.
Den 27. februar 1968 meddelte Middelfart Venstreblad/Fyens Stiftstidende, at Kommunallovskommissionen med otte stemmer mod fire har indstillet, at Middelfart, Kauslunde-Gamborg, Vejlby-Strib og Fænø kommuner sluttes sammen til én i 1. april1970.
Den 31.maj 1968 vedtog Folketinget Lov om kommuners styrelse, som afskaffer købstadskommuner og sognekommuner og erstatter disse med primærkommuner og sekundærkommuner. Loven trådte i kraft den 1. april 1970.
I august 1968 blev der nedsat et fællesudvalg til forberedelse af sammenlægning mellem de fire kommuner i Middelfartområdet med følgende kommunerepræsentanter:
Middelfart: Borgmester Herman Jensen, viceborgmester Åge Petersen, Holger Jørgensen og J. Skræppenborg Nielsen.
Vejlby-Strib: Sognerådsformand Aage Warming og Aksel Jensen
Kauslunde-Gamborg:
Sognerådsformand Ejner Andersen og Kaj Mortensen.
Middelfart Købstads Landdistrikt (Fænø): "Borgmester" Ib Junggaard.
Den 20. september 1968 hold fællesudvalget sit første møde på Hotel Vestfyn i Middelfart. HJ blev

valgt til formand. Opgaven var at behandle
Kommunallovskommissionens
udkast til vilkår for sammenlægning af de fire kommuner.
Det var en travl tid for politikere og embedsmænd at klargøre de fire kommuners beslutninger om detaljer og rammer for den nye storkommune Middelfart. I modsætning til i de første år gik det nu uden sværdslag. HJ skriver således afsluttende i jubibogen: "Det nedsatte sammenlægningsudvalg arbejdede godt, og i september 1968 havde man bearbejdet 28 punkter, der kunne blive behandlet i de enkelte kommunalråd i den følgende måned". Han forsatte samme sted: "Således gik det til, at alt blev løst i en fordragelig ånd og i en atmosfære, der lovede godt for samarbejdet i den nye kommune".
HJ fortalte også en anekdote, som viser et eksempel på udviklingen i hans og AW's forhold: Aage Warming overrakte mig engang (til en af mine festdage) to pakker med ordene: Nu skal du først lukke den op, der står 1 på. Hvilket skete. Derpå sagde han: Nu skal du lukke den op, der står 2 på. Pakkernes indhold viste sig at være to kongelige figurer. Figur 1 viser et par med ryggen til hinanden. Sådan syntes jeg, vi havde det til at begynde med, lød Warmings kommentar. Figur 2 viser parret danse. Sådan synes jeg, vi fik det, sagde Warming. Og han havde ret!"

Det sidste sognerådsmøde

Den 3. marts 1970 var der kommunevalg til den nye storkommune: Socialdemokratiet fik 10 mandater, de Radikale tre, de Konservative to, Venstre tre og SF et. AW stillede af personlige grunde ikke op. Fem ud af 19 "repræsenterede" Vejlby-Strib. Socialdemokratiet og de Radikale var vindere, mens de Konservative og Venstre gik tilbage ved dette første valg i storkommunen.
Den 20. marts oplyste Fyens Stiftstidende: "Vejlby-Strib sogneråd holdt i går sit sidste møde i den forholdsvis nye administrationsbygning, hvis fremtid ikke er afklaret. På mødet behandledes bl.a. Strib I-råds ansøgning om bevilling af kommunegaranti på en mio. kr. for et lån til opførelse af svømmehal i Strib. Man var enig om at sende ansøgningen videre til byrådet i den nye storkommune, men ikke om, hvor stort beløbet skulle være".
Efter færdigbehandlingen af dagsordenen tog sognerådsmedlemmerne til Hotel Staurby Skov, hvor sognerådsformand Aage Warming rettede en tak til sognerådsmedlemmerne, hvoraf fem forsatte i den nye kommunalbestyrelse. Gårdejer Warming ønskede på grund af svigtende helbred ikke at stille op til kommunalbestyrelsen".
Den 31. marts holdt det nyvalgte byråd i Middelfart storkommune sit konstituerende møde på byens nye rådhus. Det blev under behørig festivitas indviet i december 1969. Det var under overholdelse af megen rettidig omhu blevet planlagt i god tid før kommunesammenlægningen, "således at det kunne være Middelfart Kommunes morgengave til de samlede kommuner, (Middelfart – 75 år med folkevalgt

Sognerådsformand Aage Warming tager Vejlby-Strib kommunes byvåben ned. Kommunen indgår i Middelfart kommune 1. april 1970. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov

Borgmester Herman Jensen overtager skiltet med byvåbnet, mens Aage Warming ser på. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

borgmester). Således var HJ både "brudgom" og den nye storkommunes borgmester 1. april 1970.

Middelfart storkommune satte den 1. april 1970 fra land med ca. 19.000 indbyggere, 19 nyvalgte byrådsmedlemmer og ca. 350 medarbejdere.

Vurdering og konklusion

Jeg har aldrig mødt eller kendt AW. Derfor stammer mit indtryk af ham fra omtale og samtaler med hans søn.

HJ har jeg oplevet i de skriftlige kilder og personligt som en central politiker i byrådssalen, og som en hovedperson ved festligheder og andre møder samt i bybilledet. Derfor tør jeg give et par stikord til, hvordan han fremstod i disse sammenhænge. Mit indtryk af AW er således mere usikkert. I stikord ser mit billede at de to herrer som politikere i det forløb, jeg har beskrevet, således ud:

AW: Idealistisk, følsomt målrettet, spontan og stædigt arbejdsom – politisk "filosof".

HJ: selvtillidsfuld, intelligent, målrettet og udholdende – politisk "håndværker".

Disse egenskaber er forskellige, men gode grundlag for adfærd til at nå de resultater, de gjorde i deres karrierer. Men også andre sider og forhold spiller ind:

Det er systemkendskab, forstået som indsigt i det kommunale og politiske system på det aktuelle tidspunkt. Mulighederne for resultat er ofte gemt i detaljerne i lovgrundlaget, systemet, normerne og omgangsformerne samt evnerne til at tolke og bruge disse ting.

Også politikerens magtbase er vigtig, nemlig netværk, erfaringer og viden fra egen hverdag. Hvilke

mennesker har stemt på dig, hvem eller hvad repræsenterer du, hvem er dit bagland.
Sammenligner man de tre områder under ét for begge vores to hovedpersoner, er det ikke svært at sige, hvorfor det gik for AWs drøm, som det gjorde. Det var *ikke*, fordi han var noget ringere menneske end HJ. Dennes egenskaber var ikke bedre end AW's. De var bare mere aktuelt brugbare i det konkrete forløb.
AW's systemkendskab var ikke så stort som HJ's. Jeg tror, HJ havde kikket folketingspolitikerne ud: På tværs af partier havde de sat sig for, at de *ville* ændringerne, fordi de anså det som uomgængeligt. De stærke kræfter forsøgte AW forgæves at udfordre og påvirke. Det er en ærlig sag i et demokrati.
Endelig var HJ i spidsen for en større "butik" end AW. Han havde adgang til mere daglig politisk information, kontakt og netværk, end AW havde.
AW kan være indsatsen bekendt, så længe det gav mening at opretholde den. Han forstod, da slaget var tabt, at tilpasse sig og arbejde loyalt videre.
Den engelske forfatter Julian Barnes behandler i romanen "Når noget slutter" begreberne erindring og hukommelse som kilder til historien. Han er inde på deres værdi, som vidnesbyrd om fortiden. Fra bogen inddrager jeg to citater:
1. "Historie er sejrherrernes løgne, siger eleven. Historie er også de besejredes selvbedrag, svarer læreren".
2. "Historie er den vished, der fremkommer i det punkt, hvor hukommelsens mangelfuldhed mødes med dokumentationens utilstrækkelighed".
Nu vil jeg ikke beskylde afdøde sejrherrer eller besejrede for bevidst at lyve, kun for, at vi alle er i stand til mere eller mindre bevidst at kunne glemme. Derimod tror jeg godt med henvisning til det andet citat, at flere af mine utilstrækkelige dokumentationer skyldes mine evner til at finde og bruge kilder.
Julian Barnes skærer igennem ved at gøre *historie* til en fortælling om, hvordan mennesker forskyder og fortrænger og bruger den nuværende erindring om deres daværende tolkning til at bilde sig selv ind, hvad fortiden *var!* Det tror jeg, han har helt ret i.

Ole Holm Madsen holder foredrag om Warmings kamp for selvstændighed 12.marts kl. 19.00 på Strib Bibliotek. Entre 25 kr. Arr.: Bevar Strib Bibliotek.

Litteratur og kilder:

Fyens Stiftstidende: Diverse omtalte og daterede artikler fra årgangene 1960-1970.
Hansen, Harriet M.: "Fra Vends Herred til Middelfart Kommune. 200 års lokaladministration på Nordvestfyn", Vends 2006.
Horsens Folkeblad: "Vejlby-Strib der "døde" i 1935", artikel v/ Thorkild Voss 27.08.1965 med interview med Aage Warming.
Interview med tidligere byrådsmedlem i Middelfart Knud Warming, Strib 2013.
Jensen, Herman: "Middelfart – 75 år med folkevalgt borgmester", Socialdemokratiet, Middelfart 1993. Redaktion Else-Marie Poulsen.
Pallesen, Thomas: "Den vellykkede kommunalreform og decentraliseringen af den politiske magt i Danmark", i Magtudredningen Aarhus Universitetsforlag. 2003.
Politikens Forlag: "Hvem-Hvad-Hvor" 1963, 1965, 1966, 1967, 1968 (folketal).

FORENINGENS ARRANGEMENTER 2014

Mandag 24. februar
kl. 19.30
Videncenter Vejlby (Aulby Skole)

Norge og Hindsgavl for 200 år siden

I 1814 måtte Danmark efter Napoleonskrigene afstå Norge til Sverige. Frederik 6. havde sit hovedkvarter på Hindsgavl Slot. Store troppekontingenter var indkvarteret på gårde på Middelfartegnen.

Den 7. januar overtales kongen endelig af den østrigske mægler Bombelles til at afstå Norge, hvorefter den danske diplomat Bourke udstyres med kongelig fuldmagt til forhandlingerne i Kiel. Midt i det hele er man løbet tør for vin og øl på Hindsgavl. 8. januar bestilles derfor nye forsyninger, da "man var i den allerstørste forlegenhed og nødes til at drikke surt, tyndt øl eller vand".

Kom og hør **Peter Storm** fortælle om afståelsen af Norge. Hvad skete der i lokalsamfundet, når der pludselig træffes store beslutninger? Og når Danmark gik fra at være stat med store områder til pludselig at være en småstat?

Mandag 24. marts
kl. 19.30
Sognegården i Strib

En fynsk emigrationshistorie

Som 4-årig emigrerede **Carl Erik Lundgaard** sammen med sin familie fra det barske brunkulsområde ved Brande i Jylland til det smilende Fyn. Familien blev først splittet og siden familiesammenført. I starten smilede Fyn overhovedet ikke, men det blev bedre efterhånden, som de lærte sproget. En helt ny indfaldsvinkel til det at være dansker. Historien udvikler sig i samklang med toner fra de små trækharmonikaer.

Carl Erik Lundgaard forener spillemanden og fortælleren i en og samme person, og han er fantastisk til begge dele.

Kom og hør ham fortælle om emigration inden for Danmarks grænser "omgivet" af musik og sang. Carl Erik Lundgaard er en af Danmarks dygtigste harmonikaspillere og har i mange år undervist på Det fynske Musikkonservatorium

15. juni kl. 14.00 **Kransenedlæggelse Vejlby Kirkegård**

Mandag 24. november
kl. 19.30
Videncenter Vejlby (Aulby Skole)

Generalforsamling og skole for alle i 200 år

Efter generalforsamlingen fortæller **Skjold Christensen**, hvordan skolereformen i 1814 satte sine spor i vores del af landet.

Mere herom i næste nummer.

E-mailservice – arrangementer, gentag øvelsen

Ved en uoprettelig fejl har vi desværre mistet alle opgivne adresser. Derfor må vi bede jer om at gentage øvelsen med at opgive jeres e-mailadresser. Så fortsætter vi med at sende indbydelserne til vores arrangementer direkte til jer. Send med det samme en mail til *skjold.christensen@hotmail.com*

Plakat udgivet 1885 i USA. Se side 16.